O'ZBEKISTON RESPUBLIKASI

Инсон манфаатлари — олий қадрият

АДОЛАТ

ЎЗБЕКИСТОН «АДОЛАТ» СОЦИАЛ-ДЕМОКРАТИК ПАРТИЯСИНИНГ ИЖТИМОИЙ-СИЁСИЙ ГАЗЕТАСИ

ГАЗЕТА 1995 ЙИЛ 22 ФЕВРАЛДАН ЧИҚА БОШЛАГАН

2006 ЙИЛ 7 ИЮЛЬ, ЖУМА ● СОТУВДА ЭРКИН НАРХДА ● № 27 (575) ● www.adolat.uz ● E-mail: adolat_gazeta@mail.ru

Мурувват

"SOS" — БОЛАЛАР МАҲАЛЛАСИ

Инсон манфаатлари олий мақсад ҳисобланган жамиятимизда болалар тарбиясига доимо бирламчи эътибор қаратиб келинган. Айниқса, боқувчисини йўқотган оилаларга, уларнинг фарзандларига ғамхўрлик борасида талайгина ибратли ишлар амалга оширилмоқда.

Самарқанд шаҳрининг "Сўғдиёна" мавзеида яқиндагина қад ростлаган "SOS" болалар маҳалласини ана шу ғамхўрликнинг ёрқин ифодаси дейиш мумкин. Замонавий меъморчиликнинг энг яхши жиҳатларини ўзида акс эттирган бу митти маҳаллада ота-она меҳридан жудо бўлган фарзандлар тарбияланишади. Шу мақсадда ҳар бири 7 кишилик оилага мўлжалланган бир қаватлик коттеж типидаги 14 та уй бунёд этилган. Бу уйларда овқатланиш, ювиниш, дарс тайёрлаш, меҳмон кутиш учун алоҳида хоналар мавжуд. Мебель, гилам ва бошқа зарур жиҳозлар ҳам рисоладагидек.

— Бу даргоҳнинг Меҳрибонлик уйларидан фарқи ота-онасиз болалар тарбияси худди оила шароитидагидек давом эттирилишида, — дейди маҳалла директори Феруз Эгамбердиев. — Шунинг учун ҳар бири 7 нафар болага қарайдиган энагаларни махсус тест синовлари асосида танлаб олганмиз. Бундан ташқари болалар шифокори ва психолог ҳам улар билан ёнма-ён иш олиб боришмоқда.

Шуни алоҳида таъкидлаш лозимки, спорт майдончаси, машғулот хоналари ва барча қулайликлари бор бўлган болалар маҳалласини вилоятдаги энг яхши қурилиш ташкилотлари қисқа вақтда сифатли қуриб беришди. Унинг барпо этилишида мамлакатимиз билан ўзаро ҳамкорлик доирасида иш олиб бораётган Австрия ҳукуматининг ёрдами салмоқли бўлди. Болалар маҳалласининг ижтимоий аҳамиятга молик масалаларини ҳал этиш эса Самарқанд шаҳар ҳокимлигининг ва шаҳардаги қатор ҳомий ташкилотларнинг муҳим вазифасига айланган.

Ўз мухбиримиз

Болалар спорти

ФАРҒОНАЛИК УМИДЛИ ЁШЛАР

А.ҲУСЕЙНОВ,
Республика Халқ таълими вазирлиги ҳузуридаги болалар спортини ривожлантириш жамғармаси Фарғона вилоят филиали директори

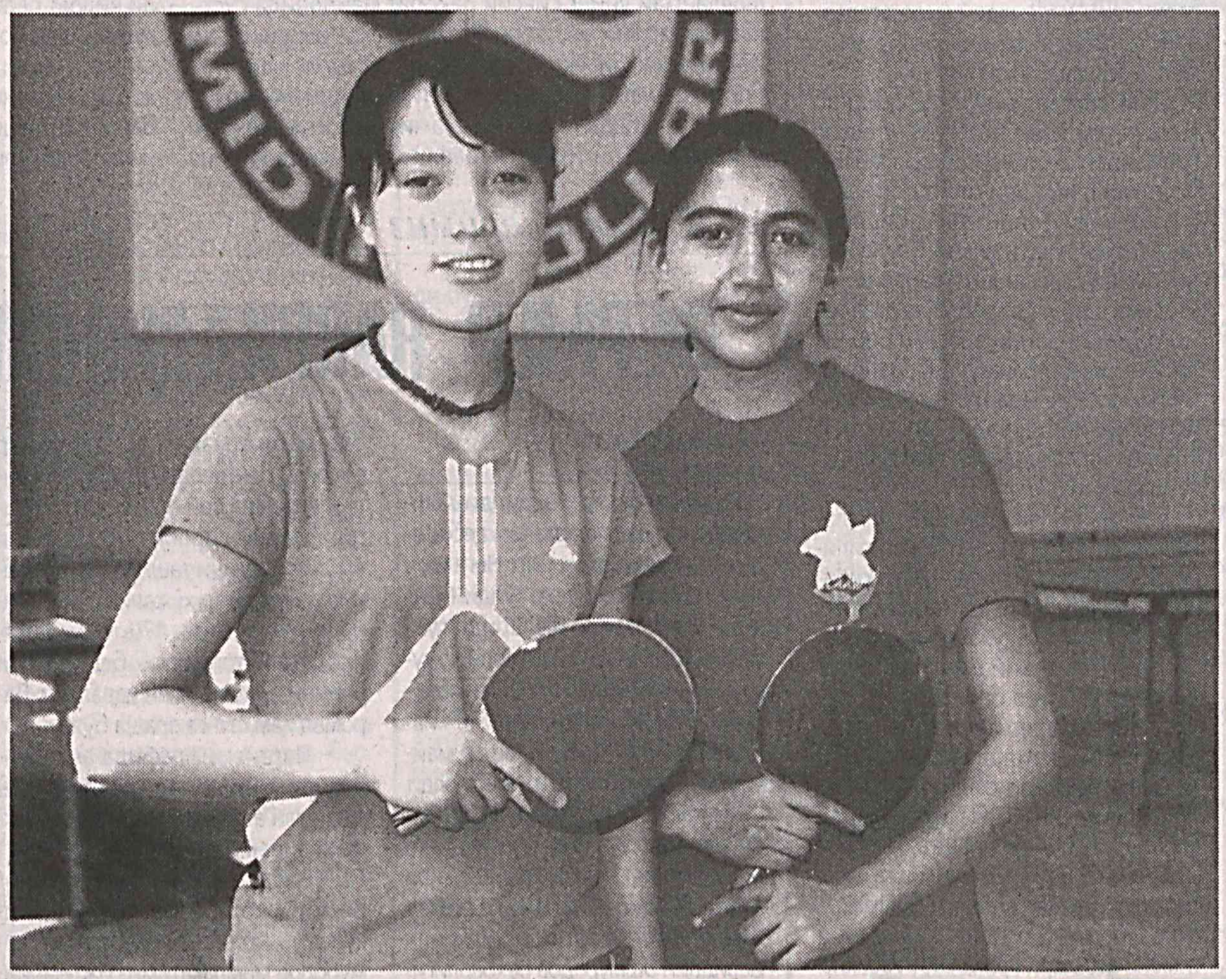

Истиқлол йилларида мамлакатимизда жисмоний тарбия, спорт, айниқса, болалар спортини ривожлантиришга ҳукумат миқёсида эътибор қаратилди. Президентимизнинг "Ўзбекистон болалар спортини ривожлантириш жамғармасини тузиш тўғрисида"ги Фармони ҳам фикримизнинг яққол исботидир.

Жамғарма ташкил этилганидан буён ўтган вақт ичида вилоятимизда жисмоний тарбия ва спортни оммалаштириш, ўқувчи ёшларнинг спорт билан шуғулланишлари учун етарли шарт-шароитлар яратиб бериш борасида бир қанча ишлар амалга оширилди. Биргина 2003-2005 йиллар мобайнида жамғарма томонидан 35 та спорт мажмуаси қурилиб, фойдаланишга топширилди. Ҳатто Сўх, Ўзбекистон, Ёзёвон, Бешариқ, Данғара туманларининг чекка қишлоқларида ҳам барча қулайликларга эга замонавий спорт иншоотларининг бунёд этилиши ёшларимизни янада қувонтирди. Ўтган йилнинг ўзида эса спорт жиҳозлари ва анжомлари учун 218 миллион сўм маблағ ажратилди.

Оммавий спорт турларига ижтимоий мададга муҳтож ўқувчи болалар, айниқса, қизларни кенг жалб этиш мақсадида улар учун спорт либослари ва анжомларини сотиб олиш ишлари ҳам режалаштирилган эди. Шу мақсадда шаҳар, туманларда ўтказилаётган оммавий спорт тадбирларига 17 миллион 300 минг сўмлик кийимлар бепул тарқатилди.

Вилоятимизда ҳозирда спортга ошно ёшлар сони кун сайин ортиб бормоқда. Улар орасида чемпионларимиз ҳам кўп. Маълумки, мактаб ўқувчилари ўртасида ўтказилаётган "Умид ниҳоллари" мусобақаси ўқувчи ёшларни спортга кенг жалб этишни таъминлаш, соғломлаштириш ва оммавий спорт ишларини замон талаблари даражасида такомиллаштиришга қаратилган. Ёш спортчиларимиз бу мусобақада доимо фаол иштирок этиб, юқори натижаларга эришиб келишмоқда. Хусусан, яқинда Қарши шаҳрида ўтказилган мусобақада ўғил-қизларимиз, 13 та олтин, 20 та кумуш, 26 та бронза медаллари соҳиби бўлишди. Айниқса, спортнинг енгил атлетика тури бўйича Рашид Бурнашев, Бахтиёр Жуманов, Жасур Кенжабоев белбоғли курашда Элдор Узоқов, сузишда Регина Шарифулина, Екатерина Нардишевалар эришган натижалар таҳсинга лойиқ.

Айни пайтгача жамғарманинг вилоят филиали томонидан 34 дан ортиқ турли спорт тадбирлари ўтказилди. Бундан ташқари, ўқувчи ёшларнинг ёзги таътилларини мароқли ва мазмунли ўтказиш мақсадида "Ёзги таътил-2006" спорт мусобақалари ташкил этилаётир. Ушбу муҳим ишга маҳалла, қишлоқ болаларини кўпроқ жалб этиш назарда тутилган. Бунга жисмоний тарбия ўқитувчилари, болалар ва ўсмирлар спорт мактаблари мураббийлари жалб этилиб, барча спорт майдончаларининг ёзги таътил мобайнида узлуксиз фаолият юритиши таъминланмоқда.

Фахр

ОСТОНАСИ БУҒДОЙЛАРГА ТЎЛА ЮРТ

Раъно ТОЖИАЛИЕВА,
журналист

Болалик чоғимизда сал шўхлик қилсақ, бувижонимиз: "Ҳа, уйинг буғдойга тўлгур-а" деб уришарди. Энди билсак, бу беғараз танбеҳнинг замирида аслида эзгу ният яширин экан. Зеро, уйи донга тўлган одамлар турмуши тўқ, фаровон бўлади-да.

Не бахтки, бугун озод ва обод юртимиз Истиқлол шарофати билан ғалла мустақиллигига эришди. Бундай шарафли имконият ернинг ҳақиқий эгалари — фидойи деҳқонларимизнинг заҳматли меҳнати туфайли рўёбга чиқаётир. Айни кунларда йил бўйи қилинган меҳнатнинг самарасини кўриб кўз қувонади: ғаллакорнинг уйи буғдойга тўла! Албатта, бу улкан меҳнат зафарини қўлга киритишда мамлакатимиздаги фермер хўжаликларининг салмоқли улуши бор. Жумладан, Музробод тумани фермерлари ҳам бу йил жонбозлик кўрсатиб, баракали ҳосил кўтаришди.

— Далаларда меҳнат қилаётган фермерларнинг суяги деҳқончиликда қотган, — дейди Соатмурод Бутаёров номидаги фермер хўжалиги бошлиғи Бахтиёр Бобониёзов. — Қишлоқ хўжалигида қўлга киритилаётган ютуқларнинг бош омили ҳам ана шунда. Ер ўз эгасини топгани ютуқларимиз гарови. Қаранг, деҳқон ўзи учун, фарзандлари учун янги уйлар қураяпти, тўйлар қилаяпти, кўпчилигининг тагида ўзбек улови — "Нексия". Бунга шукрона айтмай, бундан фахрланмай бўладими!

Фермернинг зўр ҳаяжон, завқ-шавққа тўлиб айтган сўзларига эътибор беринг-а. Унда Истиқлол шарофатидан мамнунлик, Ватан истиқболига, эртанги кунга бўлган юксак ишонч туйғуси мужассам. Зеро, бу ишончнинг теран асослари бор. Б.Бобониёзов бошлиқ фермер хўжалиги жорий йилда 19 гектар ғалла майдонининг ҳар гектаридан режадаги 26 центнер ўрнига 42 центнердан хирмон кўтарди. Олинган даромад ҳам шунга яраша баракали бўлди. Фермернинг тўкин дастурхонига ширмой нонлар тортилди.

Тумандаги миришкор деҳқонлардан Фарҳод Эшқувватовнинг ҳам бу йил кайфияти аъло. Боиси шундаки, фермер 31,6 гектар ғаллазорнинг ҳар гектаридан 55 центнердан ҳосил йиғиб олди. Қалб қўрини ерга бериб қилган заҳматли меҳнати унга ана шундай баракали ҳосилни туҳфа этди.

Ҳа, мустақиллик йилларида деҳқоннинг ерга бўлган муносабати тубдан ўзгарди, унинг ерга эгалик ҳисси шаклланди. Энг муҳими, эндиликда меҳнатдан манфаатдорлик туйғуси кучайиб бораётир. Бу эса, мамлакатимизда аграр соҳада амалга оширилган ислоҳотлар ўз самарасини бераётганидан далолатдир. Ўзбек ўз ғалласи, ўз нонига уйини тўлдириб, элини тўйдириб турибди. Бу чиндан халқнинг бахти, фаровонлигидир!

Бу дунёда имон учун туғилганлар,
Эътиқоднинг нурларига йўғрилганлар.
Матонатли, мард ва танти ўғлонлар,
Сенинг фарзандларинг бўлар она юрт,
Остонаси буғдойларга тўла юрт.

Булбулларинг номинг айтиб куйлар сени,
Тарк этмасин Наврўздайин тўйлар сени.
Салобатинг Боботоғни бўйлар сенинг,
Етти қават осмонларни бўйла юрт,
Остонаси буғдойларга тўла юрт.

Ватан, бир заррангман тупроғингда мен,
Ватан, ташвишингу, титроғингда мен,
Ватан — бир дарахтсан, япроғингда мен,
Салобатинг Боботоғни бўйлар юрт,
Остонаси буғдойларга тўла юрт.

Абдуғаффор ХОЛМАТОВ

ЯРИМ ЙИЛ САРҲИСОБИ

Ўзбекистон Республикаси Вазирлар Маҳкамаси Ахборот тизимлари ва телекоммуникациялар масалалари комплексининг 2006 йилнинг биринчи ярмидаги ижтимоий-иқтисодий ривожланиш якунларига бағишланган мажлиси бўлиб ўтди.

Унда ҳисобот даврида соҳа корхоналарининг фаолияти, Ўзбекистон Республикаси Президенти Ислом Каримовнинг 2005 йилда мамлакатни ижтимоий-иқтисодий ривожлантириш якунлари ва 2006 йилда иқтисодий ислоҳотларни чуқурлаштиришнинг энг муҳим устувор йўналишларига бағишланган Вазирлар Маҳкамаси мажлисидаги маърузасида белгилаб берилган вазифаларнинг ижроси, ахборот тизимлари ва телекоммуникациялар соҳасида ижтимоий-иқтисодий ислоҳотларни янада чуқурлаштиришга оид масалалар муҳокама қилинди.

2006 йилнинг биринчи ярим йиллик натижалари бўйича 262,1 миллиард сўмлик (2005 йилнинг биринчи ярим йиллигига нисбатан 138,9 % га ўсиш), шу жумладан, алоқа ва ахборот-коммуникациялар технологиялари соҳасида 247,8 миллиард сўмлик (137,3 %), ахборот ва матбуот соҳасида 14,3 миллиард сўмлик (174,4 %) хизмат кўрсатилди.

Ҳисобот даврида мобил алоқаси абонентларининг сони 1750,0 минг нафарга етгани, Интернет тармоғи хизматларидан фойдаланувчилар сони 1 200,0 минг кишини ташкил қилгани ҳамда давлат бошқарув органларида ахборот технологиялари жорий этилаётгани таъкидлаб ўтилди.

Мажлисда Ўзбекистон Республикаси Президентининг 2006 йил 17 апрелдаги "Ўзбекистон Республикасида 2006-2010 йилларда хизмат кўрсатиш ва сервис соҳасини ривожлантиришни жадаллаштириш чора-тадбирлари тўғрисида"ги Қарорининг бажарилиши ҳамда 2006 йилда иқтисодий ислоҳотларни чуқурлаштиришнинг энг муҳим устувор йўналишларидан келиб чиқадиган вазифаларни амалга оширишнинг чора-тадбирлари дастури ва Инвестициявий дастурнинг бажарилиши таҳлил қилинди. Мутасадди раҳбар ходимларнинг ушбу вазифаларни бажариш борасидаги масъулиятларини янада ошириш лозимлиги таъкидланди.

Ўзбекистон Республикасининг ижро интизомини янада мустаҳкамлаш, соҳалар фаолиятига оид қонунлари, Президент фармонлари ва қарорлари ҳамда ҳукумат қарорларини изчил ва тўла бажаришни таъминлаш, идора ва ташкилотлар бошқарувининг барча бўғинлари иш фаолияти самарадорлигини ошириш масалалари танқидий нуқтаи назардан кенг муҳокама қилинди. Бу борада тегишли иш режаси тасдиқланди.

Шу билан бирга идоралар раҳбарларининг шахсий масъулиятини, тайёрланаётган меъёрий-ҳуқуқий ҳужжатларнинг сифатини ошириш, давлат дастурларининг бажарилишини таъминлаш юзасидан тегишли кўрсатмалар берилди ва қарорлар қабул қилинди.

(ЎзА)

ЯНГИ КАРДИОЛОГИЯ МАРКАЗИ

Қарши шаҳрида 110 ўринга мўлжалланган вилоят ихтисослашган кардиология марказининг биноси фойдаланишга топширилди. Замонавий кўринишга ва беморларни даволаш учун зарур шароитларга эга бўлган бинони таъмирлаш учун 770 миллион сўм маблағ сарфланди. 97,8 миллион сўмлик тиббий жиҳозлар ўрнатилди.

Мазкур марказда юрак-қон томир касалликлари билан оғриган беморларга тиббий ёрдам кўрсатилади. Янги тиббий масканнинг фойдаланишга топшириш маросимида Республика Соғлиқни Сақлаш Вазири ўринбосари Марат Хожибеков иштирок этди.

"Туркистон-пресс"

Мулоҳаза

ФАРЗАНДИНГИЗ КОМПЬЮТЕР ЎЙНАЙДИМИ?

Музаффар АБДУШУКУРОВ,
«Адолат» мухбири

Илгари болалар «Оқ теракми — кўк терак?», «Чиллак», «Яшин — тополоқ» ўйнашарди. Бугун-чи, бугунги болалар қандай ўйинлар билан банд? Шубҳасиз, илм-техника тараққиёти бола дунёсини ҳам ўзгартириб юборди. Бугун болалар ўйинларининг қоидалари ўзгача, воситалари буткул замонавий. Энди ҳовлидаги жамоа-жамоа бўлиб ўйналадиган ўйинлар ўрнини компьютердаги «Spiderman», "Need for speed", "GTA-VC city" ўйинлари эгаллади. Хўш, бу ўйинларнинг болаларга нафи борми? Хавфи-чи?

(Давоми 4-бетда.)

Матбуот ва партия

ЖУРНАЛИСТЛАР БИЛАН ҲАМКОРЛИК

партия сиёсатини энг олис қишлоқларда ҳам изчил тарғибот-ташвиқот этиш қўл келмоқда

Зоҳир ТЎРАҚУЛОВ,
«Адолат» мухбири

Яқинда Самарқанд вилоят телевидениесида «Адолат» СДПнинг вилоят Кенгаши фаолларидан бир гуруҳи билан ғоят самимий ва дилкаш мулоқот уюштирилди. «Ватан тақдири — менинг тақдирим» деб номланган мазкур кўрсатувда асосан юртдошларимизда жамиятга нисбатан фуқаролик позициясини шакллантириш, уларнинг мамлакатда кечаётган ижтимоий-сиёсий жараёнлардаги фаол иштироки ҳақида гап борди.

Таъкидлаш жоизки, партия фаоллари билан юзма-юз бундай мулоқотлар вилоят телевидениесида илк марта намойиш этилаётгани йўқ. Вилоятда нашр этилаётган газеталар саҳифаларида ҳам бу мавзу атрофлича ёритилмоқда. Ва, ҳар сафар қизғин баҳс-мунозараларга сабаб бўлиб партия фаолиятини янгича шароитларда қандай ташкил этиш бўйича фойдали таклифларни келтириб чиқармоқда. Вилоятда чоп этилаётган «Зарафшон», «Самаркандский вестник», «Овози Самарқанд» сингари кенг ўқувчилар оммасига яхшигина таниш бўлиб қолган матбуот нашрлари, вилоят радиоси, СТВ жамоатчилик телевидениеси билан ҳамкорлик натижалари хусусида шундай дейиш мумкин.

(Давоми 2-бетда.)

Ушбу сонда:

ИНСОНПАРВАРЛИК ЙЎЛИДА	ТИНЧЛИК ҚАРОР ТОПАДИМИ?	1350 ЎҚУВЧИГА БИТТА ТЎП
муносабат	шарҳловчи минбари	луқма

Муносабат

ИНСОНПАРВАРЛИК ЙЎЛИДА

қабул қилинган Фармойиш суд-ҳуқуқ тизими ислоҳотларини жадаллаштиришда айни муддао бўлди

Гулчеҳра МАТКАРИМОВА,
юридик фанлари доктори,
«Адолат» СДП аъзоси

Ҳар қандай жамиятнинг қанчалик демократик тамойиллар ва инсонпарвар ғояларга асослангани унда инсон ҳуқуқларининг таъминлангани билан ўлчанади. Ўтиш даврининг мураккаб шароитига қарамасдан Ўзбекистонда ана шундай тамойилларга асосланган давлат қуришга киришилди. Биргина суд-ҳуқуқ тизимидаги ислоҳотларнинг кенг кўламда амалга оширилиши инсонпарварлик шиорининг амалий ифодаси бўлди.

Чунончи, мамлакатимизда жиноятга оид қонунчиликни либераллаштириш сиёсати, судлар фаолиятига прокуратура аралашувининг барҳам берилиши, суд идораларининг чинакам мустақиллигини таъминлашга қаратилган чораларнинг барчаси – Ўзбекистон барпо этмоқчи бўлган давлат тизимининг белгилари.

Ўзбекистон Республикаси Президентининг 2005 йил 1 августдаги "Ўлим жазосини бекор қилиш тўғриси"даги Фармони жиноий жазоларни либераллаштиришга қаратилган ислоҳотларнинг мантиқий давоми бўлди. Фармонга кўра, ўлим жазоси 2008 йил 1 январь кунидан бекор қилинади. Мазкур чоранинг амалга оширилиши халқимизнинг кечиримлилик, бағрикенглик, адолатлилик, келажакка умид ва ишонч билан интилиш хислатларига тўлиқ мос келади. Зеро, ўлим жазосини бекор қилиш халқаро-ҳуқуқий анъанага айланиб бормоқда. Бу ҳам илғор демократик инсонпарвар давлатга хос хусусият.

Ўзбекистонда ўлим жазосининг бекор қилиниши жаҳоннинг тараққий этган демократик давлатлар қаторига, халқаро андозаларни татбиқ этишга, Конституциянинг 24-моддасида белгиланган инсон ҳаёти дахлсизлигини таъминлашга хизмат қилади. Бундай эзгу ҳаракат ўз-ўзидан бўлмайди, албатта. Ўлим жазосини бекор қилишни рўёбга чиқариш учун юриспруденция мутасаддилари билан бирга кўпгина соҳа мутахассисларининг салмоқли ва аниқ тизимга солинган меҳнати зарур. Шу маънода Президентимизнинг 2006 йил 29 июндаги "Ўзбекистон Республикасида ўлим жазоси бекор қилиниши муносабати билан қабул қилиниши лозим бўлган қонунлар, норматив-ҳуқуқий ҳужжатларни тайёрлашга доир қўшимча чора-тадбирлар тўғрисида"ги Фармойишининг қабул қилиниши айни муддао бўлди. Фармойишда ўлим жазосини бекор қилишга оид кенг қамровли ишлар мажмуи назарда тутилган. Умрбод қамоқ жазоси ёки узоқ муддатга озодликдан маҳрум этиш каби жазога алоҳида эътибор берилиб, ушбу янги жазо турлари учун тайинланиши назарда тутилган жиноятлар таркиби аниқ ишлаб чиқилиши лозимлиги кўрсатилган.

Мазкур масала юзасидан амалдаги Жиноят кодексида 25 йилгача озодликдан маҳрум этиш жазо чораси белгиланган. Бу чора Президент томонидан жиноятчи авф этилиб, ўлим жазоси озодликдан маҳрум этиш жазоси билан алмаштирилгандагина қўлланилади. Моҳиятан муайян муддатга озодликдан маҳрум этиш жазосининг ўлим жазоси ўрнига қўлланилиши халқ томонидан сайланган Президентнинг олийҳимматлилик белгиси. Назаримда, ўлим жазоси бекор қилиниб, унинг ўрнига умрбод қамоқ жазоси қўлланилиши ҳам мантиқан тўғри амал. Аксарият мамлакатлар амалиётининг таҳлили ҳам унинг ўрнига умрбод қамоқ жазоси қўлланилаётганлигидан далолат бермоқда. Бундан ташқари, ўлим жазосини қўлланилишида шахсларни келгусида яна жамиятга қайтармаслик, ушбу жиноятчидан жамиятни халос этиш назарда тутилган. Умрбод қамоқ жазоси эса, бу жиноятлардан жамиятни ҳоли қилишнинг инсонпарварликка мос келадиган йўлидир.

Давлатимиз раҳбарининг юқоридаги фармойиши ўлим жазосини бекор қилишга оид ташкилий-ҳуқуқий тадбирларни жадаллаштиради. Бу масалага оид қонун лойиҳаси назариётчилар ва амалиётчи мутахассислар ҳамда Олий Мажлис депутатлари томонидан алоҳида муҳокамадан ўтказилиб, қабул қилиниш жараёнини тезлаштиради.

Миравзал МИРОҚИЛОВ,
ҳуқуқшунос

Президентимизнинг "Ўзбекистон Республикасида ўлим жазоси бекор қилиниши муносабати билан қабул қилиниши лозим бўлган қонунлар, норматив-ҳуқуқий ҳужжатларни тайёрлашга доир қўшимча чора-тадбирлар тўғрисида"ги Фармойиши мамлакатимизда демократик ислоҳотларни собитқадамлик билан амалга оширишда муҳим аҳамият касб этди.

Фармойишнинг ушбу вақтда имзолангани бежиз эмас. Ўлим жазоси бекор қилиниши муддати – 2008 йил 1 январга қадар ҳали бир ярим йил муддат бор бўлса-да, норматив-ҳуқуқий ҳужжатларни тайёрлаш ва уларни Олий Мажлис Қонунчилик палатасига киритиш, қонунни қабул қилиш ва Сенат томонидан маъқуллаш ҳамда Ўзбекистон Республикаси Президентига тақдим этиш жараёнлари анча муддат талаб этади. Қолаверса, бу вақт ичида қонун лойиҳаларини мазмун-моҳиятан пишитиш, бошқа меъёрий ҳужжатлар билан ўзаро боғланиши ва комплекслилигини таъминлаш, халқаро умумэътироф этилган нормаларга мувофиқ ҳолга келтириш, илмий ва амалиётчи мутахассисларнинг фикрларини уйғунлаштириш асосида энг оптимал вариантни танлаш лозим. Шунингдек, жиноят, жиноят-процессуал, жиноят-ижроия қонун ҳужжатларини пухта ишлаб чиқиш, уларга ўзгартиш ва қўшимчалар киритишда ушбу соҳадаги халқаро-ҳуқуқий ҳужжатларни, бу борада тажрибага эга бўлган хорижий мамлакатларнинг тегишли қонунларини чуқур ўрганиб чиқиш муҳим вазифа ҳисобланади.

Мамлакатимиз раҳбарининг узоқни кўра билиши туфайли бу ўта муҳим ишга ҳозирданоқ тайёргарлик кўриш ҳамда тезкорлик ва самарадорликни таъминлаш мақсадида режали ёндашиш, бунинг учун эса тегишли институционал ва ҳуқуқий асосларни яратиш зарурияти ушбу Фармойишни қабул қилинишига сабаб бўлди. Шунинг учун ҳам Фармойиш муқаддимасида 2005 йил 1 августда қабул қилинган "Ўзбекистон Республикасида ўлим жазосини бекор қилиш тўғрисида"ги Президент Фармони талабларини амалга ошириш учун зарур бўлган, ушбу муносабат билан қабул қилиниши лозим бўлган қонунлар, норматив-ҳуқуқий ҳужжатларни тайёрлаш борасидаги ишларни жадаллаштиришга алоҳида урғу берилиб, махсус ишчи гуруҳи тузилиши белгиланган. Ишчи гуруҳга ушбу масала бўйича норматив-ҳуқуқий ҳужжатларни тайёрлаш жадвалини ишлаб чиқиш, жорий йилнинг охиригача тайёрланган қонун лойиҳаларини босқичма-босқич Олий Мажлис Қонунчилик палатасига киритиш, жиноят, жиноят-процессуал кодексларига киритиладиган бир қатор ўзгартиш ва қўшимчалар киритиш тўғрисидаги таклифларни тайёрлаш, ўз фаолиятига малакали эксперт, илмий ва амалий муассасаларнинг мутахассисларини жалб қилиш каби масалалар юклатилган.

Кези келганда шуни таъкидлаб ўтиш лозим: ўлим жазосининг бекор қилиниши аҳоли ўртасида кенг тушунтириш ишлари олиб боришни тақозо этади. Бунинг учун, биринчи галда, мамлакатимизнинг ҳуқуқий демократик давлат ва фуқаролик жамиятини шакллантириш йўлидаги изчил ҳаракатларини асослаб бериш, жиноий жазони янада либераллаштириш, шу жумладан, ўлим жазосини бекор қилиш заруратининг англаб етилишини кишилар онгида мустаҳкамлаш лозим.

Бир сўз билан айтганда, мамлакатимизда ўлим жазоси бекор қилиниши муносабати билан қабул қилиниши назарда тутилаётган қонунлар, норматив-ҳуқуқий ҳужжатлар биз барпо этаётган ҳуқуқий давлат ва фуқаролик жамиятига барқарорлик, демократик характер бахш этувчи омил бўлиб хизмат қилади. Давлатимиз раҳбари таъбири билан айтганда, "Республиканинг барча аҳолиси манфаатларини таъминлашга, ҳуқуқ ва эркинликларини ҳимоя қилишга қаратилган қонунлар мавжуд бўлгандагина туб ўзгаришларнинг кучли ижтимоий асослари яратилади. Ўзбекистоннинг ёркин келажагига ишонч уйғотилади."

Матбуот ва партия

ЖУРНАЛИСТЛАР БИЛАН ҲАМКОРЛИК

партия сиёсатини энг олис қишлоқларига ҳам изчил тарғибот-ташвиқот этишда қўл келмоқда

(Давоми. Боши 1-бетда.)

Матбуот ва оммавий ахборот воситалари ходимлари куни арафасида «Адолат» СДПнинг вилоят Кенгаши раҳбарияти самарқандлик журналистлар билан учрашув ўтказди. Байрам муносабати билан бир пиёла чой устида бўлиб ўтган самимий мулоқотлар чоғида матбуот ходимларига партиянинг янги дастурий вазифалари хусусида тушунтириш берилди. Меҳнат жамоаларида, маҳаллаларда партия вакиллари бўлган депутатларнинг ибратли ишлари, бошланғич ташкилотларнинг улар билан алоқаси, маҳаллий бошқарув идоралари устидан жамоатчилик назоратини кучайтириш, фуқароларни адресли ижтимоий ҳимоя қилиш имкониятлари ва муаммолари ҳақида баҳс-мунозара юритилди. Вилоят партия Кенгашининг иккинчи котиби Ҳайдар Исломов ва шу мулоқотлар чоғида журналистларни қизиқтирган барча саволларга жавоб қайтарди.

Шуниси эътиборлики, журналистлар партия фаолиятининг ижобий жиҳатларини ёритиш билан кифояланмай, унинг сиёсий рақобат майдонида сусткашликларини ҳам, тарғибот-ташвиқот ишларидаги [illegible] юзакичилик, бирёқламаликларни ҳам холис кўрсатиб бермоқдалар. Бу эса, ўз навбатида, партия Кенгашларига танқидлардан зарур хулоса чиқариб, [illegible] янгиланиш, янги-янги тарафдорлар пайдо қилиш имконини бермоқда. Матбуотдаги чиқишлардан сўнг партиянинг Нуробод, Пахтачи туманлари Кенгашлари фаолияти алоҳида муҳокама этилиб ва ишни яхшилаш бўйича аниқ тадбирлар белгиланди.

Бугун партиянинг Самарқанд тумани Кенгаш саркотиби Зуҳро Қуддусова, Жомбой туман Кенгаши биринчи котиби Гулбаҳор Муқаддасова, Каттақўрғон шаҳар Кенгаши саркотиби Шаҳло Кўчқорованинг партия фаолияти билан боғлиқ матбуот конференцияларида тез-тез учратиш мумкин. Айтиш мумкинки, бундай мулоқотлардан сўнг ҳар сафар партия ташкилотларининг омма ўртасидаги нуфузи ортиб, хайрихоҳлар сони кўпаймоқда. Мазкур туманлардаги меҳнат жамоаларида ўнлаб янги бошланғич партия ташкилотлари тузилиб, ўз фаолларига эга бўлгани ошкора мулоқотлар самарасидир.

– Журналистларни зарур ахборот билан таъминлаш ва улар билан доимий алоқани йўлга қўйиш мақсадида вилоят марказида [illegible] ташкил этганмиз, – дейди вилоят партия Кенгашининг биринчи котиби Жуманиёз Алибеков. – Матбуот вакиллари билан ҳар сафари учрашувлар, эркин фикр алмашишлар [illegible] бу [illegible] аниқлаб олишимизга имкон бермоқда.

Сафдошларимиз

ФЕРМЕР НАСРИДДИННИНГ ҲИММАТИ

Асқар ЖАЛИЛОВ,
«Адолат» мухбири

Хатирчиликлар Насриддин Эшмуродовни дала фарзанди деб аташади. Бу гапда жон бор. Негаки, у ёшлигидан далага меҳр қўйди. Мактабда ўқиб юрган кезларида гўза парваришидан то йиғим-терим якунигача пахтакорлар билан ёнма-ён турди, меҳнат қилди. Ҳарбий хизматдан қайтгач 468 гектар ер майдонини ҳам [illegible] ижарага олди.

Мустақиллик ерни суйган, ер билан тиллаша оладиган Насриддинга кенг имконият яратди. У 2002 йили «Гўзал Маржона» номли фермер хўжалигини ташкил этди. Ўша йили Насриддин Эшмуродов раҳбарлигидаги фермер хўжалиги аъзолари [illegible] унинг кечаю кундуз қилган меҳнати бесамар кетмади: ҳар бир гектар ердан 21 центнердан пахта, 54 центнердан сара дон етиштириб олинди. Умумий даромад 76 миллион 400 минг сўмни ташкил этди. Ўтган йил эса фермер хўжалиги 550 тонна уруғлик пахта, 470 тонна уруғлик буғдой топширди, белгиланган режани ортиғи билан уддалади. Даромад ҳам шунга яраша бўлди.

– Партиямиз сафида ана шундай фидойи, эл-юрт дарди билан яшаётган аъзоларимиз борлигидан фахрланамиз, – дейди «Адолат» СДП Навоий вилоят Кенгашининг биринчи котиби Дўстмурод Холиқов. – Асосийси, Насриддин Эшмуродов мамлакатимиз ижтимоий-сиёсий ҳаётида рўй бераётган янгиликлар ва ўзгаришларга доимо теран муносабатда бўлади. Партиянинг Низом ва Фаолият Дастуридан келиб чиққан ҳолда жамоатчилик [illegible] ишларини олиб боришда фаол иштирок этади.

Дарҳақиқат, таъкидланганидек, Насриддин Эшмуродов эл манфаати, юрт фаровонлиги ҳақида қайғуради. Шу боис ҳам олинган даромад ҳисобидан 17 миллион сўм маблағ сарфлаб, сув чиқариш ускунаси ўрнатди, 4 километр масофага электр тармоғи тортилишига бош-қош бўлди. Айни кунларда ҳам Насриддин Эшмуродов раҳбарлигидаги фермер хўжалиги жамоаси кам таъминланган, ёрдамга муҳтож оилаларга ҳар томонлама кўмак бериб келмоқда.

Фахр

ҲУҚУҚИЙ ДАВЛАТ ТАМОЙИЛИ

Рустам ОРТИҚОВ,
Ўзбекистон Республикаси
Бош прокуратураси
бошқарма катта прокурори

Ҳуқуқий демократик давлат, эркин фуқаролик жамияти қуриш йўлидан бораётган мамлакатимизда ҳуқуқий маданиятни шакллантириш долзарб вазифа ҳисобланади. Зотан, ҳуқуқий маданият ҳуқуқий давлат қуришнинг энг муҳим омилидир. Мазкур вазифа мамлакатимизда босқичма-босқич амалга оширилаётган бўлса-да, бу ҳали узоқ давом этадиган жараён.

Маълумки, ҳуқуқий давлатни маданиятли, ҳуқуқий онг ва тафаккури шаклланган инсонлар барпо этади. Хўш, кимларни ҳуқуқий маданиятли фуқаро дейиш мумкин? Жамиятнинг мавжуд тартиб-қоидаларига ҳурмат билан қарайдиган, жамиятни бошқаришда иштирок этадиган даражада ҳуқуқий малакага эга, умуман, қонунларга тушуниб риоя этадиган кишиларни ҳуқуқий маданиятли кишилар, деб атаймиз. Чунки ҳар бир шахснинг ҳуқуқий маданиятини унинг ички дунёси, маданияти, умуминсоний анъаналарга ва ҳуқуқий билимларга муносабати белгилайди.

Модомики шундай экан, унда жамиятнинг ҳуқуқий маданияти деганда нимани тушунамиз? Жамият ва фуқаролар ҳуқуқий маданиятининг криминоген вазиятга таъсири қандай кечади?

Ҳуқуқий маданият аҳолининг ҳуқуқ ҳақидаги тушунчаси, билими, ҳуқуқини амалга оширишни ташкил этиш даражаси, ҳуқуқнинг обрўйи сингари унсурлардан ташкил топади. Ҳуқуқ фанининг ривожланиш даражаси, ҳуқуқни тарғиб этишнинг қандай йўлга қўйилгани, маданиятнинг умумий даражаси ҳуқуқий маданият такомиллашувига самарали таъсир кўрсатади.

Қонунни билган ва унга сўзсиз амал қиладиган киши жиноятдан ўзини сақлай билади. Қалбида қонунларга ҳурмат бўлган шахс жиноят кўчасига кирмайди. Демакки, ҳуқуқий маданият шаклланган жамиятда криминоген вазият барқарорлашган бўлади. Бу ҳолат, ўз навбатида, жамият аъзоларининг онги ва маданияти даражасини ҳам кўрсатади. Албатта, ҳуқуқий маданият ўз ўзидан юксалиб қолмайди. Конституция, қонунлар, кодекслар, фармонлар, қарор ва бошқа меъёрий ҳуқуқий ҳужжатлар ҳуқуқий маданиятнинг асосини ташкил этади. Шу боисдан ҳам, Ўзбекистонда ҳуқуқий маданиятни юксалтириш давлат сиёсати даражасига кўтарилди. Бу эса, эндиликда ўз самарасини бера бошлади. Бугунги юртдошларимиз бундан ўн йил олдинги юртдошлардан дунёқарашига кўра анча фарқ қилади.

Президентимизнинг "Ҳуқуқий тарбияни яхшилаш, аҳолининг ҳуқуқий маданияти даражасини юксалтириш, ҳуқуқшунос кадрларни тайёрлаш тизимини такомиллаштириш, жамоатчилик фикрини ўрганиш ишини яхшилаш ҳақида"ги фармони талабларидан келиб чиқиб, Вазирлар Маҳкамасининг қарорлари, шунингдек, "Жамиятда ҳуқуқий маданиятни юксалтириш миллий Дастури" қабул қилинди. Ушбу Дастурни амалга ошириш бўйича ҳукумат томонидан тегишли чора-тадбирлар ишлаб чиқилди. Дастурда ҳуқуқий маданиятни юксалтиришнинг умумий асослари назарда тутилган бўлиб, жамият тараққиётига фуқароларнинг ҳуқуқий маданиятини юксалтириш орқали эришиш мақсади кўзда тутилган.

Ҳуқуқий маданиятни аҳолининг барча қатламларига кенг тарғиб этиш, қонунлар устуворлигини таъминлашга эришиш ҳар биримиздан фидойиликни талаб қилади. Ҳар бир онгли фуқаро ўзи яшаётган ҳудудда ҳуқуқий давлат, демократик жамият қурилишидан манфаатдорлигини чуқур англаб етса кўзланган натижага эришилади.

Жамиятда ҳуқуқий маданиятнинг шаклланиши, шубҳасиз, ҳуқуқ-тартибот идоралари фаолияти билан ҳам боғлиқ. Бугунги кунда суд, прокуратура, ички ишлар идоралари фуқароларнинг ҳуқуқий онгини оширишни ўз фаолиятининг устувор йўналиши, деб билмоқда. Мазкур йўналишда янада самарали усулларни татбиқ этиш, келажак авлодларга озод ва обод давлатни мерос қолдириш ғояси билан яшаш ҳар биримизнинг бурчимиздир.

Мустақиллик иншоотлари

Таҳририятга хат келди

САРСОН-САРГАРДОН ҚОЛДИМ...

Людмила ФАЙЗУЛЛАБЕКОВА,
Иштихон тумани,
Шейхларкент қишлоғи

...1992 йилнинг 22 сентябрида Иштихон туман ижроия қўмитасининг №9-118 сонли қарорига асосан енгил автомобилларга техник хизмат кўрсатиш устахонаси қуриш мақсадида ўғлимиз Акмал Ўсаров номига ер олдик. Оиламиз жамғармасидан маблағ сарфлаб, ёру дўст, қариндошлар кўмагида илгари чангалзор ва ахлатхона бўлиб ётган бу ташландиқ майдонни эпга келтирдик. Атрофига беш минг туп "Калифорния" тераги ва мевали дарахтлар экдик. Ўртасига мўлжалланган иншоот автомобилларга ёнилғи қуйиш шахобчаси ва ёнидан – устахона ҳамда дўконча қурдик. Ҳужжатлари тайёр бўлгач, "Нодирабегим" хайрия кичик фирмаси ҳисобига киритдик. Давлат рўйхатидан ўтди. Фаолият бошлаш билан янги иш ўринлари пайдо бўлди...

Бироқ, шу йил бошларида "ҳе" йўқ, "бе" йўқ, бир мансабдор шахс келиб: "бу жойлар меники, мана, қўлимда туман ҳокимининг қарори" деб қолди. "Бино ва ерларни текислаб автомобилларга газ қуйиш шахобчаси қураман", – деган режасини ҳам айтиб қўя қолди. Кейинчалик билсак, чиндан ҳам қўлидаги қарорда туман ҳокими (Х.Шукуруллаев)нинг имзоси бор экан. Лекин унда ер – Ширинбой Абдурахмонов деган киши номига (2006 йил, 1 апрель, №981-сонли қарор) расмийлаштирилганди.

Хуллас, шу йил 25 март куни бир гуруҳ одамлар зўравонлик йўли билан 55 туп мевали дарахтларни кесиб, сотиб ва ерни текислатиб юборди... Арз-дод қилиб туман ҳокимлигига бордим. У ердагилар: «милицияга боринг», дейишди. Туман ИИБ бошлиғи (Ш. Бобобеков)га учрадим. Аризам асосида профилактика нозири, катта лейтенант Акмал Саломов текшириш ўтказиб, далолатнома ёзди. Шундан сўнг Ш. Абдурахмонов айбини бўйнига олган бўлса-да, аммо на унга нисбатан, на зўравонлик бошида турганларга нисбатан ҳеч қандай жазо чораси қўлланмади. Сотилган дарахтлар пули қайтарилмади. Вилоят табиатни муҳофаза қилиш қўмитаси бор-йўғи эллик минг сўм жарима солганмиш... Иншоот ҳам йўқ, ер ҳам, пул ҳам...

Иккинчи гуруҳ ногирони бўлатуриб аёл бошим билан хақ-ҳуқуқимни тиклаш учун гоҳ туман марказига, гоҳ вилоятга бораман... Натижа йўқ. Нима қилишим керак?

Қарор ва ижро

АҲОЛИ ФАРОВОНЛИГИНИ КЎЗЛАБ

Норкул МАМИРОВ,
журналист

Чорвачилик – сермаҳсул соҳа. Уни ривожлантириш орқали қишлоқ жойларида ишсизликни бартараф этиш, аҳоли турмуш тарзини яхшилаш, бозорлардаги сут ва гўшт маҳсулотларини кўпайтириш мумкин. Бироқ, яқин-яқинларгача соҳага алоқадор айрим мутасаддиларнинг масъулиятсизлиги туфайли чорвачиликка ихтисослашган хўжалик ва фермалар асоссиз равишда тугатилди, борларида ҳам аҳвол аянчли. Ачинарлиси, зооветенария хизмати, омухта ем ва озуқа билан таъминлаш ишлари ўз ҳолига ташлаб қўйилди. Натижада бир неча минглаб қўй-қўзию, қора моллар йўқотилди...

Президентимизнинг 2006 йил 23 мартдаги «Шахсий ёрдамчи, деҳқон ва фермер хўжаликларида чорва молларини кўпайтиришни рағбатлантириш чора-тадбирлари тўғрисида»ги қарори кўпчиликнинг дилидаги гап бўлди. Қувонарлиси, қарорда шахсий ёрдамчи ва деҳқон хўжаликларида қора мол боқиш билан шуғулланган шахслар иш билан банд аҳоли тоифасига киритилиб, пенсия билан таъминланиш ҳуқуқига эга бўлдилар. Бундан ташқари, маҳалла қўмиталарининг кафиллиги билан тижорат банклари томонидан имтиёзли мақсадли микрокредитлар ажратишнинг соддалаштирилган тартиби жорий қилинди. Бу билан қора мол сотиб олишга имконият яратилди. Қишлоқ жойларидаги эҳтиёжманд ва кўп болали оилаларга ҳомийлик маблағлари асосида бир бош сигир бериш ташкил этилгани эса ҳукуматимиз сиёсатининг инсонпарварлик тамойилларига асосланганлигининг ёркин ифодаси бўлди.

Акциядорлик тижорат «Пахта банк»нинг Жиззах вилоят бошқармаси мазкур қарор ижросини таъминлаш, аҳолига бу борада қулай банк хизматлари кўрсатиш борасида кўпчиликка ўрнак бўлмоқда. Бошқарманинг туманлардаги филиалларида мазкур қарор ижросини таъминлашда суистеъмолчиликка йўл қўймаслик учун ишонч телефонлари ишлаб турибди.

– Банкимизнинг Пахтакор туман филиали чорвачиликни ривожлантириш учун имтиёзли кредит тарзида 4 миллион 900 минг сўм, Зомин туман филиали 15 миллион сўм, Жиззах шаҳар филиали томонидан 2 миллион сўм пул маблағи ажратди, – дейди бошқарма раҳбари З.Эргашев биз билан суҳбатда. – Бу маблағларга фуқаролар томонидан 80 бошга яқин қора мол сотиб олинди.

Дарвоқе, вилоят акциядорлик тижорат «Пахта банк» жамоаси айни пайтда президент қарори асосида чорвачиликни ривожлантириш учун ажратилган пул маблағларини мақсадли ишлатиш, қўшимча иш ўринлари яратиш устида ҳамжиҳатлик ва аҳилликда иш олиб бораётир. Банк мижозлари билан ҳамсуҳбат бўлганимизда улар яратиб берилаётган қулайлик ва шарт-шароитлардан мамнун эканликларини билдиришди.

"АССАЛОМ ҚУЁШ"ТА ҚОЙИЛ ҚОЛИШДИ

Тошкент шаҳридаги Темир йўлчилар маданият саройи қошидаги "Ассалом Қуёш" рақс дастаси яқинда Бельгиянинг Сан Гилен шаҳрида ўтказилган Халқ оғзаки ижодиёти халқаро фестивалида ўз репертуари билан иштирок этди. Бу шаҳарда ўзбек санъаткорлари 15 минг нафардан ортиқ томошабиннинг олқишига сазовор бўлди. Даста ўз бадиий дастурини Европа Иттифоқининг Брюсселдаги парламентида ҳам намойиш қилди. Парламент депутатлари мазкур концертдан сўнг ўзбек санъаткорларининг ижро маҳоратлари юқори даражада эканлигини эътироф этишди.

Сан-Гилен шаҳрида тўпланган халқ оғзаки ижодиёти шинавандаларини ҳамда мутахассисларни қойил қолдирган "Ассалом Қуёш" рақс дастасининг концерти асносида Ўзбекистон Республикасининг савдо-иқтисодий ва маданий имконияти билан таништирув маросими ҳам бўлиб ўтди.

Халқ оғзаки ижодиёти халқаро фестивали президенти Д. Костри "Ассалом Қуёш" рақс дастасига раҳбарлик қилаётган Муборак Мирзаеванинг саъй-ҳаракати ва ташаббускорлигини алоҳида таъкидлаб ўтди.

Ўз мухбиримиз

Шарҳловчи минбари

Яқин Шарқ:

ТИНЧЛИК ҚАРОР ТОПАДИМИ?

Иброҳим НОРМАТОВ,
"Туркистон пресс"

Яқин Шарқдаги ҳозирги вазият жуда мураккаб. Бунга фақат Фаластин билан Исроил ўртасидаги можаро эмас, балки Фаластиндаги иккита етакчи партия — ФАТХ билан ХАМАС ўртасидаги қарама-қаршилик ҳам сабаб бўлмоқда. Мухторият раҳбари Маҳмуд Аббос ФАТХ вакили бўлса, бу йил сайловда ғолиб чиққан бош вазир Исмоил Ҳония ХАМАС вакили. Бироқ, уларнинг ўзаро тил топишиб ишлашлари жуда қийин бўляпти. Чунки ҳар иккаласи ҳам ўз партиядошларининг масъхаратларига қулоқ тутишаяпти.

Шубҳасиз, мухториятдаги сиёсий кучлар ўртасида аҳиллик бўлмаганидан кейин бир мақсад

йўлида биргаликда ҳаракат қилиш тўғрисида гапирмаса ҳам бўлади. Бошбошдоқлик эса фақат душманга қўл келади. Аслида шундай бўляпти ҳам. Узоқ вақт бир қарорга келишнинг иложи бўлмагач, оқибатда оддий фаластинликлар жабрланишди. Шунингдек, бош вазир қароргоҳи вайрон қилинди, бир неча вазир ҳамоққа олинди. Исроил ҳатто юзлаб ёш болаларни ҳам аяб ўтирмади. Вазият яқин орада изга тушадиган эмас.

Умуман, Яқин Шарқдаги можаронинг боши бўлмагандек (1967 йилдаги уруш вазиятни чигаллаштириб юборди, холос), охири ҳам кўринмаяпти. Мулоқотлар, музокаралар, келишувлар, аҳдлашувлар, қарор қабул қилиш, воситачилик ҳаракатлари қирқ-эллик йилдан бери узлуксиз давом этиб келаяпти. Ҳатто "йўл харитаси" ҳам ишлаб чиқилди. Ташаббускор, қўл олиб қучоқлашишлар, ваъда беришларнинг ҳам чегараси йўқ. Бироқ натижа кўринмайди. БМТ Хавфсизлик Кенгашининг қарорлари бажарилиш ҳолидан қолиб кетганига нима дейсиз?

Тўғриси, бунинг учун БМТга таъна қилиб бўлмайди. Ҳамма гап Хавфсизлик Кенгаши доимий аъзоларининг масалага қайси пайтда қандай ёндашувларида. Масалани узил-кесил ҳал қилишда уларда якдиллик етишмаяпти, назаримизда. Қарор қабул қилинади, бироқ уни бажармаган томонга нисбатан чора кўрилмайди. Аксинча, уларни ранжитиб қўймаслик йўли изланади. Баъзан геосиёсий манфаат жаҳон ҳамжамияти олдидаги масъулиятдан устун келяпти.

Тарихга бир назар ташлайлик. Фаластинликлар ўз ерларини озод қилиш учун курашни аслида ўтган асрнинг қирқинчи йилларида бошлашган. Ўшанда улар инглизлар босқинига қарши курашган эдилар. 1948 йилда инглизлар Фаластинни тарк этишди. Шундан кейин ҳудудий тақсимотда араблар билан яҳудийлар ўртасида келишмовчиликлар келиб чиқди. Ўша йили ана шу жанжалли ҳудудда Исроил давлати ташкил этилди. Араблар ўз давлатига эга бўлишмади. Натижада мингларча уруш келиб чиқди. Уруш оқибатида етти юз минг нафардан ортиқ фаластинлик араблар ўз ватанларини тарк этиб қўшни араб давлатларидан паноҳ топдилар. Улар Ватанни озод қилиш ҳаракатини шакллантира бошлади. Бу ҳаракатга 1956 йилдан бошлаб Ёсир Арафот ва унинг ал-ФАТХ ташкилоти етакчилик қила бошлади.

Яқин Шарқдаги энг катта уруш 1967 йилда Исроил билан Сурия, Иордания, Миср ўртасида бўлди. Бу уруш бутун минтақани остин-устун қилиб юборди. Исроил олти кун ичида Голан тепалиги, Иордан дарёсининг ғарбий қирғоғи, Ғазо сектори ва Синайни босиб олди. Шундан фақатгина Миср 1973 йилдаги урушда Синайни қайтариб олди. Босиб олинган бошқа ҳудудлар эса 1967 йилдаги ҳолатда қолиб кетди. Ватан озодлиги учун кураш эса шундан бери тинимсиз давом этмоқда. Фаластин Озодлик Ташкилотининг бирдан-бир мақсади — Ватанни озод қилиш ва Фаластин ерида мустақил давлат барпо этиш. Нобель мукофотининг лауреати марҳум Ёсир Арафот бутун умрини ана шу курашга бағишлади.

Шу йилнинг январь ойида бутун дунёнинг диққат-эътибори Фаластиндаги сайловларда бўлди. Сайловда шу пайтгача Фаластинни бошқарган ва Ёсир Арафот асос солган ал-ФАТХ ҳаракати мағлубиятга учраб, кимлар учундир террористик ва бошқа кимлар учундир ватанпарвар ташкилот ҳисобланган ХАМАС ҳаракати ғалаба қозонди. Бу баъзи бировлар учун кутилмаган ҳол бўлди. Тўғриси, бу жаҳон миқёсида қизғин мунозарали мавзуга айланди.

ФАТХ вакиллари сайловда мағлубиятга учраганларини тан олишди. Бироқ бугун ФАТХчилар ҳам, ХАМАСчилар ҳам муроса йўлини топиш ўрнига бошбошдоқликка йўл бераётганликлари ажабланарли ҳол. Бундай аҳволда улар ватанни озод қилиш ва мустақил Фаластин давлатини қуриш тўғрисидаги бош мақсадларига эришиши қийин. Сиёсатда ақл-идрок устиворлиги таъминланмас экан, самара кутиш бефойда.

Томонлар арзимаган хатти-ҳаракатлардан иборат жазавани авж олдираверса, минтақада тинчлик ўрнатиш тўғрисида гап ҳам бўлиши мумкин эмас. Кўпинча тинч аҳолининг қурбон бўлишига, аёллар, қариялар ва ёш болаларнинг азият чекишларига, вайронагарчиликларга, аламзадалик ва ундан келиб чиққан хатти-ҳаракатлар сабаб бўлмоқда. Фақат тийилиб турибгина муросага ва тинчликка йўл очади. Исроил билан Фаластин ўртасидаги муносабатларда вазият кескинлашиб кетмаслигининг энг муҳим шарти ҳам шу.

Жаҳон парламенти: Исландия

АЛЬТИНГНИНГ ҲУҚУҚИ ДАХЛСИЗ

Саодат ЖАББОРОВА тайёрлади

Исландия Альтинги Европадаги энг қадимий парламентлардан бири бўлиб, у 930 йилда ташкил этилган. Ҳозирги кунда мамлакатнинг мазкур қонун чиқарувчи органи тўғридан-тўғри овоз бериш йўли орқали пропорционал тизим асосида яширин йўл билан сайланади. Парламент ваколат муддати 4 йил бўлиб, сайловга қадар 18 ёшга тўлган барча фуқаролар сайлаш ҳуқуқига эга.

1991 йилга қадар Исландия парламенти икки палатали бўлиб, бир қатор муҳим масалалар палаталарнинг қўшма мажлисларида ҳал қилинар эди. Ўша йилдан бошлаб парламентнинг юқори палатаси йўқ қилиниб, Конституцияга бир палатали Альтинг фаолиятига доир айрим ўзгартиришлар киритилди.

Исландияда кўппартиявийлик тизими шаклланиш жараёни 1915-1930 йилларга тўғри келади. Ҳозирга қадар Социал-демократик, «Тараққиёт», «Мустақиллик» ва «Халқ бирлиги» партиялари мамлакат сиёсий ҳаётида катта мавқега эга бўлиб келмоқда. Нисбатан ёш партиялар сирасига эса Аёллар бирлиги, Халқ ҳаракати, "Яшиллар" ва Либерал партиялар киради.

Фаолияти ишчилар манфаатини ҳимоя қилишга қаратилган социал-демократик партия ўз вазифаларини тўлиқ бажара олмаганлиги сабабли ҳозирги кунда сиёсий ҳаётдаги ўрнини бироз йўқотган. Шунинг учун ҳам ижтимоий-демократик масалаларни ўз олдига қўйган «Халқ бирлиги» партияси бу борада фаоллик кўрсатмоқда.

Энди эса бевосита давлат парламенти ҳақида сўз юритсак. Альтингда ҳар йили 1 октябрда мажлис чақирилади. Мажлис одатда Рейкьявикда ўтказилади. Бироқ фавқулодда ҳолатларда Президент қарорига биноан бошқа жойда бўлиши ҳам мумкин. Альтинг дахлсизлик ҳуқуқига эга бўлиб, у томонидан жорий этилган тартиб-қоидани ҳеч ким бузишга ёинки тўсқинлик қилишига ҳаққи йўқ. Альтинг мажлислари оммавий тарзда ўтказилади, аммо айрим ҳолатларда мажлисдан депутат бўлмаган шахслар чиқариб юборилиши ҳам мумкин. Бундай ҳолларда иштирокчилар мажлисни очиқ ёки ёпиқ тарзда ўтказиш масаласини ҳал қилади.

Конституциядаги бир қатор моддаларда депутатларнинг ҳуқуқий мақоми акс эттирилган. Шунга кўра, Альтинг ўз аъзосини ноқонуний сайланган деб эълон қилиши ёки депутатлик мандатидан маҳрум қилиш ҳуқуқига эга. Агар депутат қонуний деб топилса, Конституцияга риоя қилиш тўғрисида қасамёд қабул қилади.

Исландиянинг Асосий қонунида парламент иммунитети ҳамда депутатлар индемнитети ҳақида ҳам сўз юритилган. Улар сессиялар пайтида Альтинг рухсатисиз ҳамоққа олиниши ёки уларга нисбатан жиноий иш қўзғатилиши (жиноят устида қўлга олиниш ҳолларидан ташқари) мумкин эмас.

Исландия парламенти қонун чиқариш бўйича анча ваколатга эга. Унга қонун чиқариш ваколатини берган Конституцияда аниқ бир меъёр белгиланмаганлиги у чексиз ҳуқуққа эгалигини ва Асосий қонунга зид келмайдиган ҳар қандай масалага оид қонунни чиқариш мумкинлигини билдиради.

Қонунчилик жараёни Альтингга қонун лойиҳаси олиб кирилган пайтдан бошланади. Қонун ташаббуси билан чиқиш ҳуқуқи эса парламент аъзолари ва вазирларга тегишлидир. Ҳукумат ташаббуси билан тайёрланган қонун лойиҳасини парламентга тақдим этишдан олдин Президент санкция бериши лозим. Қонун лойиҳалари уч марта муҳокамадан ўтади. Депутатларнинг ярмидан ортиғи иштирок этмаган мажлисда кўриб чиқиладиган қонун лойиҳасига оид қарорлар ҳисобга ўтмайди. Альтинг қабул қилган қонун Президент томонидан тасдиқланади. Шундан сўнгина у кучга киради. Конституцияга биноан Президент тасдиқлашдан ўтмаган қонун "тақдири" умумхалқ сайлови орқали ҳал қилинади.

Шундай қилиб, Исландия парламентининг давлат органлари тизимидаги ўрни катта. Нисбатан кам тармоқли бўлишига қарамай, Исландия Альтинги Европадаги бошқа мамлакатлар парламентига қараганда ҳукуматга кучли таъсир ўтказа олади.

Қишлоқ хўжалиги

ТЕХНИКА — ДЕҲҚОН ҚАНОТИ

Олим ҲАКИМОВ,
«Адолат» мухбири

Техника — деҳқоннинг қаноти. Атиги бир кунгина чопиқ ёки ҳайдов тракторининг кечикиши ҳосил чўғини камайтиради, кутилган натижани бермайди. Буни яхши англаб етган самарқандлик аграр соҳа ходимлари вилоятдаги барча машина-трактор парклари техникаларининг мавсумга шайлигига асосий эътибор қаратишмоқда.

Эътиборлиси, ерга ишлов берадиган техникаларнинг эҳтиёт қисмлари туманлардаги МТПлар устахоналарида ясалмоқда. Бу фақатгина сарф-харажатларни камайтирибгина қолмасдан, ишчилар самарадорлигини таъминлашга ҳам хизмат қилаётир. Дарвоқе, машина-трактор паркларида иш ҳамжиҳатликда, уюшқоқликда ташкил этилгани вилоят ғаллакорларининг меҳнат зафарига салмоқли улуш бўлиб қўшилди.

— Ғалла ўрим-йиғими юқори суръатларда олиб борилаётган айни кезларда вилоятдаги барча МТПларда иш қизғин тус олган, — дейди вилоят МТПлар бирлашмаси очиқ акциядорлик жамияти бошқаруви раиси Олим Аҳадов биз билан суҳбатда. — Бободеҳқоннинг пешона тери эвазига етиштирилган мўл-кўл ҳосилни нест-нобуд қилмай йиғиштириб олиш, ғалладан бўшаган ер майдонларини шудгорлаш ишлари режа асосида олиб борилмоқда.

Таъкидлаш лозимки, машина-трактор парклари ривожи қишлоқ хўжалик техникалари эҳтиёт қисмлари билан таъминланганига бевосита боғлиқ. Шунинг учун туманлардаги МТПларда устахоналар ташкил этилган бўлиб, улар 50 дан ортиқ эҳтиёт қисмлар ясалаяпти. Масалан, биргина Нарпай туман МТП устахонасида ўтган йили 14 миллион 316 минг сўмлик турли хилдаги эҳтиёт қисмлар тайёрланди. Бундан эса МТПлар ҳам, фермер ва ширкат хўжаликлари ҳам, акциядорлар ҳам бирдек наф кўрмоқда. Чунки эҳтиёт қисмлар арзонлиги туфайли фермерларнинг техника хизмат ҳақи учун тўлайдиган пули ўз-ўзидан камаяди, даромад яхши бўлганлиги учун эса акциядорларга бериладиган дивидентлар миқдори кўпаяди.

Айниқса, Иштихон, Пахтачи, Оқдарё туман МТПлари деҳқонларга сифатли, арзон ва қулай техника хизматларини кўрсатиб келмоқда. Бу билан деҳқонларнинг оғири енгил бўлмоқда. Лекин вилоят МТПлари бирлашмаси жамоаси эришган ютуқлардан ҳеч ҳам гурурланиб, хизмат кўрсатишда янгилик ва ўзгаришлар яратишдан ҳеч ҳам тўхтаб қолгани йўқ. Айни пайтда улар фермер ва ширкат хўжаликлари экин майдонларидаги ғўза парваришлаш ишларини оби-тобида олиб боришмоқда.

Қонун барчага баробар

ОҒУ ИСКАНЖАСИДА

Алишер МАМАТҚУЛОВ,
Ўзбекистон Республикаси Бош прокуратураси бошқарма прокурори

Пойтахт вилоятининг Янгийўл туманида яшовчи Мавлудахон Усмонова, ўғли М.Ҳакимов ва уларнинг бир гуруҳ жиноий шериклари қонунга хилоф йўл билан даромад қилишнинг ҳадисини олишди. Бу жиноий тўда қўшни Тожикистон Республикаси фуқаролари, шахси аниқланмаган «Ҳалим» ва «Маъруф» исмли шахслардан героин гиёҳвандлик воситасини сотиб олиб, Янгийўл шаҳри ҳудудида мунтазам сотиш билан шуғулланиб келганлар.

2005 йилнинг ёзида М. Усмонова, Д. Абдуназаров, М. Ҳакимов ва Э. Абдуназаровлар ўзаро жиноий тил бириктириб, 7 минг АҚШ долларига 1 килограмм героин гиёҳвандлик воситасини сотиб олиб, республикамиз ҳудудига олиб кириб, «мижоз»ларига сотишади. Улар кейинчалик ҳам ноқонуний йўл билан орттирилган даромадларини янада кўпайтириш мақсадида жиноий хатти-ҳаракатларини давом эттиришади. Йил давомида 5 килограммдан зиёд гиёҳвандлик воситаларини "мижоз"ларига етказиб беришади. Бу орада тожикистонлик «Маъруф» М.Ҳакимов ва унинг онаси М. Усмонованинг героин моддаси олиб келиб бериш учун берган 8 минг АҚШ долларини олиб ғойиб бўлади...

Орадан анча вақт ўтгач, «Маъруф» Э.Абдуназаров билан биргаликда М. Усмоновага учрашиб, ундан 380 грамм героин моддасини сотиб беришини илтимос қилишади. Бироқ, М. Усмонова «Маъруф» аввал уни алдагани учун гиёҳвандлик воситасини олиб қўйиб, ўғли билан биргаликда М. Абдухолиқова, Г.Аджиаметова ва бошқалар орқали мижозларга сота бошлайди.

Кўза кунда эмас, кунида синади. М.Усмонова ва унинг ҳамтовоқларининг жиноий хатти-ҳаракатлари ҳуқуқ-тартибот органлари томонидан фош этилди. Аниқланишича, бу жиноий гуруҳ инсоният кушандаси ҳисобланган героин гиёҳвандлик воситаси савдоси билан мунтазам равишда шуғулланиб келишган. Нафс қулига айланган бу кимсаларнинг устидан Жиноят кодексининг тегишли моддалари билан жиноий иш қўзғатилди. Тезкор-тергов ҳаракатлари давомида далилий ашё сифатида олинган 5008,48 грамм диацетилморфин-героин гиёҳвандлик воситалари, 2 дона тарози ва 21 дона ҳар хил оғирликдаги тарози тошлари суд ҳукмига кўра йўқ қилинди, жиноий йўл билан орттирилган 16389 минг АҚШ доллари ва 1010200 сўм пул маблағлари давлат фойдасига ўтказилди.

Шу ўринда бир мулоҳаза. Қонунбузарлар суд ҳукмига асосан қилмишига яраша жазосини олишди. Бироқ, уларнинг номақбул жиноий фаолият билан шуғулланиб келаётганлигини, наҳотки, қўни-қўшнилар, маҳалла оқсоқоллари сезишмади, ўз вақтида ҳуқуқ-тартибот органларига хабар қилишмади. Агарда оғуфурушлар ҳақида ўз вақтида тегишли органларга хабар қилинганида эди инсониятни таназзулга етаклайдиган бу гиёҳвандлик воситалари мамлакатимиз ҳудудига олиб кирилмаган, бунинг оқибатида кўплаб кишилар ёстиғи қуримаган, ногирон фарзандлар дунёга келмаган бўлар эди. Шунинг учун маҳалла фаоллари доимо ҳушёр ва сергак бўлмоғи лозим. Ана шунда юқоридаги каби нохуш ҳолатлар содир этилмайди. Маҳалла аҳли тинч ва осойишта ҳаёт кечиради.

Дарҳақиқат, жиноятчини жазолагандан кўра уни олдини олган минг карра афзал. Республика Бош прокуратураси ва унинг жойлардаги органлари бу ақидага қатъий амал қилган ҳолда жамоатчилик жойларида, маҳаллалар ва таълим муассасаларида жиноятчиликнинг олдини олиш борасида турли тадбирлар ўтказиб келаётир.

Сўраган эдингиз

ЎЗБЕКИСТОН ФУҚАРОСИ БЎЛИШ УЧУН НИМА ҚИЛИШ КЕРАК?

Чет элда яшайдиган киши Ўзбекистон Республикаси фуқаролигини қандай олиши мумкин? Қандай ҳолатларда фуқаронинг бу талаби рад этилади?

З. Жўраев,
Тошкент вилояти

Саломат НИЁЗОВА,
ТДЮИ ўқитувчиси

"Фуқаролик тўғрисида"ги қонуннинг 17-моддасига кўра: Чет эл фуқаролари ва фуқаролиги бўлмаган шахслар ўз илтимосларига кўра, келиб чиқиши, ирқи ва миллати, жинси, маълумоти, тили, динга муносабати, сиёсий ва бошқа эътиқодларидан қатъи назар Ўзбекистон Республикаси фуқаролигига қабул қилиниши мумкин. Фуқароликка қабул қилиш шартлари қуйидагилардан иборат:

1) чет эл фуқаролигидан воз кечиш;

2) сўнгги беш йил давомида Ўзбекистон Республикаси ҳудудида доимий яшаган бўлиши лозим. Ушбу қоида Ўзбекистон Республикасининг фуқароси бўлиш истагини билдирган шахслар ўзи ва ҳеч бўлмаса ота-онасидан бири, буваси ёки бувиси Ўзбекистон ҳудудида туғилганлигини ва бошқа давлатларнинг фуқароси эмаслигини исботласа тааллуқли бўлмайди;

3) қонуний тирикчилик манбаларининг мавжудлиги;

4) Ўзбекистон Республикасининг Конституциясини тан олиш ва бажариш.

Агар шахс: Ўзбекистон Республикасининг Конституциявий тизимини зўрлик ишлатиб ўзгартиришни ёқлаб чиқаётган бўлса; фаолияти Ўзбекистон Республикасининг конституциявий принципларига зид бўлган партиялар ва ўзга ташкилотларга аъзо бўлса; озодликдан маҳрум этилган ва жазони ўтаётган бўлса, унинг Ўзбекистон Республикасининг фуқаролигига қабул қилиш тўғрисидаги илтимосномаси рад этилади.

Хориж хабарлари

РАКЕТАЛАР СИНОВДАН ЎТКАЗИЛДИ

А.НАЗАРОВ

Сўнгги ойларда дунё ҳамжамиятининг эътибори Шимолий Кореянинг ракеталар синовини ўтказиши билан боғлиқ масалага қаратилганди. Чоршанба куни КХДР ўз ракеталарини синовдан ўтказди. Қанча ракета учирилгани ҳозирча номаълум. АҚШнинг Оқ уй расмийлари камида олтита ракета учирилганини маълум қилмоқда. Бироқ бошқа манбаларда уларнинг сони ўнта бўлгани таъкидланади.

Япония мудофаа вазирлиги илк учирилган ракеталарнинг учтаси Япон денгизига бориб тушганини хабар қилган. Уларнинг энг хавфлиси минтақалараро баллистик ракета саналган «Тэпходон-2»дир. Аниқланишича, ушбу ракета 40 сониягина парвоз этгач, техник носозлиги туфайли ерга қулаган. Яна икки ракета эса ўрта масофага мўлжалланган «Нодон» ва «Скад» тактик ракеталари бўлган. Уч ракета ҳам Япониянинг Хоккайдо оролидан 500-600 километр ғарбга ва Ниигата бандаргоҳидан 700 километр шимоли-ғарбга бориб тушган.

Ракета синови бошланиши билан Япония бош вазири Жунъитиро Коидзуми бошчилигида Япония хавфсизлик кенгашининг фавқулодда мажлиси ўтказилди. Унда мамлакат полициячиларини ҳарбий тайёргарлик ҳолатига келтириш ҳақида буйруқ берилган. Ҳукумат раисининг қароргоҳи, ташқи ишлар ҳамда мудофаа вазирликларида тезкор штаблар ташкил этилди. Вазирлар Маҳкамаси бош котиби Синдо Абэ матбуот анжуманида КХДРга қарши кескин иқтисодий ва сиёсий чоралар кўрилиши ҳақида маълум қилган.

Айтиш жоизки, «Тэпходон-2» ракетаси шу вақтгача умуман синаб кўрилмаган. НАТО мутахассисларининг айтишича, мазкур қирғин қуроли КХДР ракета дастурининг энг сўнгги янгиликларидан бири бўлиб, 1000 килограмм юк билан олти минг километрлик масофагача учади. Ёки бошқача айтганда у АҚШнинг Аляскасигача етиб бора олади. Бу турдаги ракеталарда нишонни аниқ олиш имконияти чекланган бўлиб, аниқ кўзланган объектга етиб бориши қийин.

«Скад» ракеталари узоқ радиусли ракеталарни синаш борасидаги мораторийга тўғри келса ҳам, аммо «Тэпходон-2» ракеталари синовни амалга ошириш мораторийсига зид жараён саналади. Дунёнинг аксарият давлатлари томонидан Шимолий Кореянинг ракета синовига норозилик билдирилгани ҳам шундан бўлса ажабмас.

ҲИНДИСТОН ВА ХИТОЙДА ТАБИИЙ ОФАТ

Ҳиндистонда тинмай ёққан ёмғир сув тошқинларини келтириб чиқарди. Оқибатда мамлакатнинг турли ҳудудларида жами 50 киши қурбон бўлди. Маҳаллий матбуотнинг хабар беришича, энг кўп ҳалок бўлганлар мамлакатнинг Орисса штатига тўғри келмоқда. Бу ерда кучли чақмоқ чақиши ва сув тошқинидан турар жойларнинг вайрон бўлиши ўн беш кишининг ҳаётдан кўз юмишига сабаб бўлди. Шунингдек, Орисса ва Андхра-Прадеш штатларида кўплаб кишилар бедарак кетгани таъкидланади.

Ҳиндистоннинг машҳур штати Мумбай (Бомбей)да эса вазият анча оғир. Беш кун давом этган кучли жала оқибатида транспорт йўллари вайрон бўлди, мактаб ва коллежлар фаолияти тўхтатилди. Хабарларга қараганда, бу штатда ўн киши ҳалок бўлган.

Хитойда ҳам кучли ёмғир ва шамол кузатилмоқда. Мамлакат Шимолий ҳудудлари Аньхой ва Цзянсу вилоятларида турар жойлар вайрон бўлиб, электр тармоғида узилишлар содир бўлмоқда. Хуанхэ дарёси қирғоқлари тўлиб, сув тошқини келиб чиқиши хавфи бўлгани боис қутқарув гуруҳлари шай ҳолатга келтирилган. Расмий маълумотларга кўра, Хитойда июнь ойининг ўзида табиий офатлар натижасида 350га яқин инсон ҳаётдан кўз юмган, юзлаб кишилар бедарак кетган. Дастлабки ҳисоб-китобларга қараганда сув тошқини, ер ўпирилиши ҳамда кучли шамол мамлакат бюджетига 2,5 миллиард доллар зарар келтирган.

СЛОВАКИЯДА ЯНГИ ҲУКУМАТ

Словакия президенти Иван Гашпарович мамлакат ҳукуматининг янги таркибини тайинлади. ИТАР-ТАСС ахборот агентлиги хабарига кўра, мамлакат бош вазири этиб "Смер – социал-демократик" партия етакчиси Роберт Фицо номзоди тасдиқланган.

Маълум бўлишича, янги ҳукумат "Смер – социал-демократик" партия, Словакия Миллий партияси ҳамда Словакия демократик ҳаракати-Халқ партияси аъзоларидан шакллантирилган. Шундай қилиб, мамлакат ташқи сиёсат маҳкамаси Ян Кубишга ("Смер – социал-демократик" партия аъзоси) ишониб топширилди. Ички ишлар вазирлигини Роберт Калиньяк ("Смер – социал-демократик" партия), мудофаа вазирлигини эса Франтишек Кашитский ("Смер – социал-демократик" партия) бошқарадиган бўлди. Шунингдек, мамлакат парламенти раиси этиб Павол Пашка сайланди.

Словакия ҳукуматида 14 вазирлик бўлиб, унга мамлакат олий қонунчилик органидаги 150 депутатдан камида 85 нафарининг овозига эга бўлган номзод тайинланади.

ЁЗ ЎТМОҚДА СОЗ

Машҳура МАМАНОВА

Айни кунларда Узун туманидаги «Хонжиза» болалар оромгоҳида икки юз нафар ўғил-қиз ёзги таътилни ўтказмоқда. Бу ерда болажонларнинг мароқли ҳордиқ чиқаришлари учун барча қулайликлар яратилган.

Яқинда вилоят қўғирчоқ театри жамоаси болалар ҳузурида ижодий сафарда бўлиб қайтди. Т.Йўлдошев ва Ф.Жумаев сценарийси асосида саҳналаштирилган «Оловуддиннинг оромгоҳдаги саргузаштлари» спектакли ҳамда қизиқарли интермедиялар, пантомималар ва қўғирчоқлар рақсидан иборат ажойиб дастурлар болажонларда катта таассурот қолдирди.

Шу кунларда мамлакатимиздаги ўрта махсус касб-ҳунар коллежлари ва академик лицейларда битирувчиларга диплом топшириш тантаналари бўлиб ўтмоқда. Куни кеча ана шундай тадбир пойтахтимиздаги Радиотехника ва автоматика касб-ҳунар коллежида ҳам уюштирилди. Жорий йилда ушбу ўқув муассасасини 371 нафар йигит-қиз саккизта касб йўналиши бўйича тамомлади. Эътиборга молик жиҳати, битирувчиларнинг 89 нафарига имтиёзли дипломлар топширилди.

Суратда: тадбирдан лавҳалар.

Футбол

КИМ ЧЕМПИОН БЎЛАДИ: ЗИДАНМИ, ИТАЛИЯ?

Сардор АЗИЗОВ

Ўз жозибаси билан миллионлаб ишқибозлар қалбини ром этган XVIII жаҳон чемпионати баҳслари ҳам охирлаб қолди. Эртага Германия ва Португалия терма жамоалари мусобақанинг бронза медаллари соҳибини аниқлаб берса, 9 июль куни Италия ва Франция футболчилари финал баҳсида майдонга тушади.

Қуръага кўра, чорак финалда мезбонлар Аргентина терма жамоасини катта қийинчилик билан пенальтилар баҳсида мусобақадан чиқариб юборди. Германия футболчилари аргентиналикларни сўнгги бор 1990 йилги жаҳон чемпионатида мағлубиятга учратганди. Ушбу босқичда италияликларнинг омади чопди. Нимчорак финалда Швейцария терма жамоасини енгиб, шов-шувга сабаб бўлган украиналиклар тажрибали италиялик «чарм тўп» усталари қаршисида «ип ечолмай қолди» — 0:3.

Кутилмаган натижалар Англия — Португалия, Бразилия — Франция терма жамоалари баҳсида кузатилди. Анчадан бери Англия футболининг порлоқ юлдузи дея таърифланаётган Уэйн Руни ҳал қилувчи паллада қизил карточка билан «сийланиб», ўз терма жамоасини қийин аҳволга солиб қўйди. Натижада бундан руҳланган Португалия футболчилари асосий ва қўшимча вақтда 0:0 ҳисобини сақлаб қолиб, пенальтилар сериясида ғалаба қозонишди. Гуруҳ баҳсларида нурсиз ўйинлар намойиш этиб, кейинги босқичга зўрға йўлланма олган французлар эса кўпчиликнинг назаридан четда қолгандек эди. Бироқ, уларнинг нимчорак финалда испанлар устидан қозонган 3:1 ҳисобидаги ишончли ғалабаси ҳали кескин хулосага анча барвақт эканлигига ишора бўлди. Зайниддин Зидандек тенгсиз маҳорат соҳиби етакчилигида Бразилия терма жамоасини мағлубиятга учратган францияликлар яна барчанинг эътиборига тушди — 1:0.

Шундай қилиб, ярим финалга Европанинг бир йўла тўртта терма жамоаси йўл олди. Бундай ҳол сўнгги бор 1982 йили Испанияда уюштирилган жаҳон чемпионатида кузатилган эди. Эътиборлиси, ўшанда ҳам Германия, Италия, Франция футболчилари шундай бахтга мушарраф бўлишганди.

Бу галги ярим финал учрашувларида Германия — Италия, Франция — Португалия терма жамоалари ўзаро баҳс юритишди. Дастлабки ўйинда кўпчилик немис футболчиларига ишонч билдиришганди. Аммо чиройли ва ҳужумкор футбол намойиш этган Италия вакиллари учрашувнинг сўнгги дақиқаларида кетма-кет икки тўп киритиб, ғалабани илиб кетишди. Франция терма жамоаси ярим финалда ҳам зафарли юришини давом эттирди. Учрашувнинг 33-дақиқасида Зайниддин Зидан томонидан амалга оширилган пенальти «Европа Бразилияси» деб таърифланаётган Португалия терма жамоаси учун финал эшикларини ёпди.

Мулоҳаза

ФАРЗАНДИНГИЗ КОМПЬЮТЕР ЎЙНАЙДИМИ?

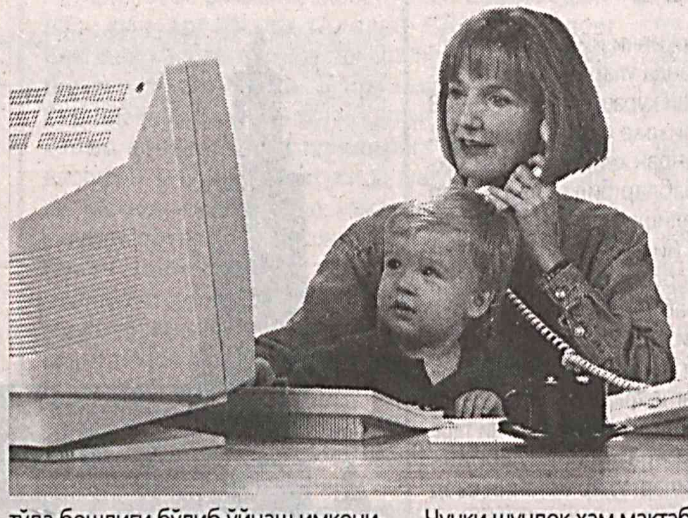

(Давоми. Боши 1-бетда.)

Белорусь шаҳарларидан биридаги компьютер клубларининг фаолияти назорат остига олинди, «Армагедон» ўйинининг барча нусхалари тақиқланди. Очиқча зўравонлик, тажовуз, беҳаёликка ундайдиган ўйинлар жамланган дискетлар мусодара қилинди. Бразилияда ҳам DOOM, Postol, Mortal Combat, Requiem, Blood, Dike Nukem каби видеоўйинлар тақиқланган. Руҳшунослар фикрича, ушбу ўйинлар зўравонликка мойиллик уйғотар экан. Негаки, бола виртуал ўйинларда анчагина руҳий қувватини сарфлайди. Бу ўйинлар давомида ёвуз кучлар ғалабаси болаларга қаттиқ руҳий таъсир ўтказади. Оқибатда уларда ижодкорлик қуввати сусаяди. Бу эса болани зомб ҳолатига солиб қўйиши мумкинки, у беихтиёр компьютер қулига айланади. Бошқача айтганда, ота-она эътиборидан четда қолган болага компьютер «энага» вазифасини ўтайди. Компьютер залларида вақт ўтказиш учун болаларидан пулини аямаётган ота-оналар саҳийлик билан уларни ана шу гирдобга дучор этадилар. Аслида компьютер маълумот олиш воситаси, бироқ доимий овунчоққа айланмаслиги керак.

Тиббиёт нуқтаи назаридан ҳам, компьютер ўйинларининг бола соғлигига салбий таъсири бор. Гап шундаки, инсон кўзи акс ёруғликка ўргатилган, компьютер тасвири эса ўта ёруғ. Узлуксиз ярқираб турадиган нурлар болалар кўзини ортиқча зўриқтиради. Шу сабабли, узоқ вақт монитор олдида ўтирадиган кичкинтойлар узоқни яхши кўролмайдиган бўлиб қолишади.

Хўш, болаларнинг ўзлари компьютер ўйинлари ҳақида қандай фикрда? Буни билиш мақсадида бир неча бола билан суҳбатлашдик. Улар бу ўйинларни яхши кўришларини, айниқса ҳаяжонга соладиган, қўрқинчли ўйинларни ёқтиришларини айтишди.

— Мен виртуал ўйинларни уйда ўйнайман, —дейди 11 ёшли Зайниддин. — Айниқса, улар орасида менга тўда бошлиғи бўлиб ўйнаш имконини берадиган ўйин ёқади. Бу ўйинда муҳими, завод, таксопарк ва бошқа шу кабиларни сотиб олиш учун кўпроқ очко жамғариш керак.

Компьютер клубларидан бирининг хизматчиси билан суҳбатлашганимизда улар фақат энг машҳур ўйинлар жамланган дискетларни сотиб олишини, кўпроқ «отишмалар», «тентираш» шунингдек, автомобиль пойгаларига талаб катталигини айтди. Интеллектуал салоҳиятни талаб этадиган ўйинларга қизиқиш кам экан. Кўпчилик болалар ўқиш вақтида бу ерга келишаркан. Улар асосан ўғил болалар, қизлар деярли келишмайди.

Ота-оналарнинг бу борадаги фикрлари, асосан, икки хил. Баъзи ота-оналар ўғли компьютер клубидан бери келмаслигидан нолийди. Аввал ўртоқлари билан футбол ўйнаб турган бола кейинги пайтда нуқул виртуал ўйинлар билан овора, дейишади ва компьютерга берилиб кетишини оқламайди, айрим ота-оналар эса буни меъёрий ҳол деб баҳолашади.

— Менинг ўғлим виртуал ўйинлардан қай бирини ўйнашни ўзи танлайди, — дейди уй бекаси Ж. Содиқова. — Мен унга ишонаман, шунинг учун ўғлимни қанақа ўйинлар билан машғуллигини назорат қилмайман. Умуман, агар ўғлим меъёрни бузмаса, виртуал ўйинларга қаршилигим йўқ. Меъёрни эса ўзим белгилайман. Чунки шундоқ ҳам мактабда бериладиган вазифалар етарли. У асосан, дам олиш кунлари ўйнайди.

Ота-оналарнинг гапида жон бор. Чунки болани у яхши кўрган ўйиндан маҳрум этиш яхши эмас. Бироқ мутахассислар болаларга компьютер экрани қаршисида кўп ўтиришни тавсия этишмайди. Демак, виртуал ўйинлар учун ажратиладиган вақтни боланинг ўзи билан келишиб, олдиндан белгилаб олган маъқул.

— Тўққиз ёшгача бўлган болалар компьютерда 30 дақиқадан ортиқ ўтирмаганлари яхши, — дейди психолог Г.Жумаева. — 9 ёшдан катта бўлганлар учун эса 2 соат етарли.

Бола табиатан таъсирчан. У дунёни англаши, тажриба тўплаши керак. Тақиқлаш билан муаммони ҳал қилиб бўлмайди. Лекин вазиятни назорат қилишнинг имконияти бор. Чет элда компьютер ўйинлари расман учта босқичга ажратилган: биринчиси — ҳамма учун мумкин бўлган, иккинчиси — 17 ёшгача бўлган ўсмирлар учун, учинчиси эса 17 ёшдан ошганларга мўлжалланган ўйинлар. Дўконларда эса, ўсмирга тўғри келмайдиган ўйинлар уларга сотилмайди. Албатта, бу каби тажрибалар бугунги кунда шаҳарларимизда фаолият кўрсатаётган компьютер клублари фаолиятида қўллана бошланади, деб умид қиламиз. Зеро, болалар — келажагимиз. Уларнинг ҳар жиҳатдан баркамол бўлиб вояга етишига барчамиз бирдек масъулмиз.

2006 йил — Ҳомийлар ва шифокорлар йили

ТИББИЁТДА МАЪНАВИЯТ ТАДБИРЛАРИ

Миришкор ШАРИПОВ,
Тошкент вилоят туғруқ комплекси бош шифокори

Республикамизда оналик ва болаликни муҳофаза қилишга энг долзарб вазифалардан бири сифатида қаралиб, бу йўналишда кўплаб эътиборга молик ишлар амалга оширилмоқда. Жумладан, вилоятимизда ҳам ҳомиладор ва туғиш ёшидаги аёллар саломатлигини мустаҳкамлаш мақсадида бир қатор тиббий-профилактик тадбирлар олиб борилди.

Аҳоли, айниқса, хотин-қизлар ўртасида олиб борилаётган кенг тушунтириш-тарғибот ишлари яхши самара бераётир. Масалан, туғруқ комплексимиз қошида ташкил қилинган репродуктив марказ ходимлари мунтазам равишда жойларга чиқиб хотин-қизлар, ёшлар билан учрашувлар ўтказишмоқда. Янги оила қураётган ёш келин-куёвлар ўртасида ўтаётган қизиқарли мулоқотлар эса уларни бўлғуси оилавий ҳаётга тайёрлашда ниҳоятда асқотаяпти. Хуллас, туғиш ёшидаги ва ҳомиладор аёллар саломатлиги шифокорларимизнинг доимий назоратига олинган.

Албатта, бунинг учун, ходимларимиз, аввало, етарли билим ва малакага эга бўлиши лозим. Шунинг учун уларни тиббиётнинг сўнгги ютуқларидан хабардор қилиб бораяпмиз. Бунинг учун турли мавзуларда семинарлар ўтказилмоқда. Яқинда ЮНИСЕФ ва СДС иштирокида ўтказилган «Янги туғилган чақалоқлар реанимацияси» ҳамда «Тирик туғилиш ва ўлик туғилиш критерийси» мавзуларидаги тадбирлар ана шу мақсадга хизмат қилди.

Кези келганда яна бир муҳим нарсани айтиб ўтиш жоиз. Шифохонамизда маънавий-маърифий ишлар икки йўналишда — ҳам ходимларимиз, ҳам аҳоли ўртасида олиб борилади. Маънавиятнинг тиббиёт билан боғлиқ бўлган кўп жиҳатлари бор. Кўпинча оилада турли ирим-сиримларни баҳона қилиб ёш келинларни ўз вақтида тиббий кўрикка олиб бормаслик ҳолатларига дуч келамиз. Оқибатда ногирон бола дунёга келади. Ана шунинг учун ҳам аҳолининг тиббий маданиятини юксалтириш, маънавий дунёсини бойитишга ҳаракат қиляпмиз.

Туғруқ комплексимизнинг моддий техника базаси ва ходимлар иш шароити йилдан-йилга яхшиланиб бормоқда. Жумладан, ўтган йили ҳукуматимиз томонидан янги туғилган чақалоқларга она қорнидагидек ҳарорат ҳамда кислородга бойитилган ҳаво етказиб берувчи 4 та замонавий тиббий аппарат ва «Дамас» русумли автомашина тақдим қилинди. Бу, вилоятда оналар ва болалар саломатлигини мустаҳкамлашга ҳисса бўлиб қўшилди.

Луқма

1350 ЎҚУВЧИГА БИТТА ТЎП

Шоҳрух САРИЕВ,
"Адолат" мухбири

Спорт ёшларнинг ҳам маънан, ҳам жисмонан баркамол инсонлар бўлиб вояга етишида асосий восита бўлиб хизмат қилади. Шунинг учун мамлакатимизда болалар спортини ривожлантириш мақсадида кўплаб эътиборга молик ишлар қилинмоқда. Ҳатто энг чекка қишлоқларимизда ҳам ўнлаб замонавий спорт иншоотлари қад ростламоқда. Турли спорт мусобақаларининг ташкил этилаётгани боис кундан-кунга ёшларнинг спортга бўлган қизиқиши ва иштиёқи ортиб бормоқда.

Ана шундай бир пайтда Жиззах вилоятидаги айрим туманларда болалар спортини ривожлантиришга панжа орасидан қаралаётгани ачинарли ҳол. Жумладан, Ғаллаорол туман марказий ўйингоҳида бўлган киши бу ерда спорт машғулотлари ва мусобақалар ўтказилишига ҳеч ҳам ишонмайди. Чунки ўйингоҳ аҳволи қаровсизлик ва хўжасизлик оқибатида хароба ҳолга келиб қолган, тиббиёт, ювиниш, кийиниш хоналаридан фойдаланишнинг умуман иложи йўқ, ўриндиқлар эса таъмирталаб.

— Туманнинг бу марказий ўйингоҳи анча йиллардан бери таъмирланган эмас, — дейди ўйингоҳ раҳбари Шароф Саидмуродов биз билан суҳбатда. — Шарт-шароитни яхшилаш, керакли жиҳозлар билан таъминлашда ёрдам беришни сўраб бир неча бор тегишли ташкилотларга мурожаат қилдик. Лекин... Бу муаммоларни қўя туринг, атиги 8 нафар ишчи-хизматчимиз 2004 йилнинг июль ойидан шу бугунги кунга қадар ойлик иш ҳақларини олишгани йўқ.

Бундай ҳолатни туман халқ таълими бўлимига қарашли Болалар ва ўсмирлар спорт мактабида ҳам учратиш мумкин. Спортнинг 5 та тури бўйича машғулотлар олиб бориладиган мазкур даргоҳда ўқувчилар учун етарли шароит яратилмаган: спорт анжомлари етишмайди, ечиниш ва ювиниш хоналари йўқ. Акмал Икромов номидаги 44-мактабдаги аҳвол эса янада ачинарли. Муаммо шу қадар жиддий тус олганки, айни пайтда 1350 нафар ўқувчи таълим-тарбия оладиган мактабда атиги бир дона тўп бор.

Таъкидланганидек, спортнинг ёшлар камолотидаги ўрни беқиёс. Шундай экан, соҳа мутасаддилари юқоридаги каби муаммоларни бартараф этишда жонбозлик кўрсатсалар фойдадан холи бўлмасди.

Андижон Давлат тиббиёт институти томонидан 1999 йил 9 декабрда Хасанова Сарвиноз Дадахоновна номига берилган 22070 рўйхат рақамли, № 142090 рақамли диплом дубликати йўқолгани сабабли

БЕКОР ҚИЛИНАДИ

Тарих саҳифаларида

МИЛЛИЙ ЎЙИН ТОМОШАЛАРИ

Рашид БОЙТИЛЛАЕВ

Қадимдан юртимизда от, туя, қўчқор, ит, хўроз, каклик ва беданалар иштирокида қизиқарли томошалар уюштириб келинган. Бундан 602 йил илгари, аниқроғи 1404 йили Амир Темур саройига ташриф буюрган испан элчиси Руи Гонсалес де Клавихонинг ёзишича, соҳибқирон саройида ўтказилган катта сайил, тантана ва базмларда ашулачи ва раққосалар, созанда ва қизиқчилар, дорбоз ва полвонлар қаторида 14 та от ҳамда безатилган филлар иштирокида ҳар хил қизиқарли ўйинлар ҳам кўрсатилган.

"XX аср бошларида, — деб ёзади "Ярим умр Туркистонда" китобининг муаллифи, ўлкашунос ва элшунос олим Н.Ликошин, — Тошкентда уюштирилган халқ сайилларида ишқибозлар туя, қўчқор, хўроз, каклик ва бедана уриштириб, миллий ўйин, томошалар кўрсатганликларининг гувоҳи бўлганман. Жумладан, 1909 йили Тошкент шаҳрида (ҳозирги Амир Темур хиёбонида — муаллиф) ўтказилган Туркистон ўлка қишлоқ хўжалиги, ҳунармандчилик ва саноат кўргазмасида шундай томошалар бўлиб ўтди. Рамазон ойи давомида ўлка шаҳарларида, жумладан Тошкентда кечки ҳамда кундузги бозор майдонларида ўтказилган сайилларда созандалар, аскиябозлар, масхарабозлар, дорбозлар, полвонлар ўз санъатларини намойиш этиб, қизиқарли томошалар кўрсатганлар. Худди мана шу кенг майдонларда қўчқор, хўроз, бедана ва бошқа ҳайвонлар "жанг"лари ўтказилган..."

Дарҳақиқат, бундай миллий кўнгилхуш томошалар ўша пайтларда Туркистон ўлкасининг бошқа шаҳарларида ҳам кўплаб ўтказилган. Жумладан, қадимий Хивада ҳар йили бир неча маротаба миллий ўйинлар томошалари уюштирилган.

Машҳур шоир, тарихчи олим, моҳир таржимон Муҳаммад Огаҳийнинг ёзишича, Хива хонининг саройида йиртқич ҳайвонлар ва ноёб қушларни намойиш қилишган. Айни вақтда қўчқорларни майдонга чиқариб, қизиқарли томошалар ҳам кўрсатилган. Хивани истило қилишда қатнашган рус зобити Л.Костенко ўзининг "1873 йилда Хива" асарида Рамазон вақти хон саройида "туя уриштириш" томошаси бўлганлигини ёзади. 1882-1883 йилларда Туркистон бўйлаб сайёҳат қилган швейцариялик сайёҳ Генрих Мозер Хивада қўчқор уриштиришнинг ишқибозлари кўпчилигини билдирган. "Мен, — деб ёзади Генрих Мозер, — шаҳар (Хива)нинг диққатга сазовор жойларини зўр иштиёқ билан томоша қилдим, куннинг иккинчи ярмида девонбеги Матмуродникига таклиф этилдим. Менинг бу ерга келишимга бағишлаб жуда қизиқарли миллий бир томоша уюштирдилар. Бу қўчқор уриштириш эди. Айтишларича, бу ерда ўзига тўқ, бой кишиларнинг уйида занжирга боғланган йирик думбали қўчқорлар боқилар экан. Бу қўчқорлар жуда довюрак, шиддаткор ва уришқоқ бўлиб, нархи ҳам анча катта пул турар экан.

Ўша куни Урганчдан бу ерга уришқоқ бир қўчқорни келтиришибди. Бу баджаҳл қўчқор Матмуроднинг қўчқори билан куч синашиши керак экан. Матмуроднинг қўчқори ҳали бирон марта ҳам рақибидан енгилмаганлигини айтишди.

Бу жуда қизиқ ва ҳаяжонли эди, албатта. Шу сабабдан ҳам томоша ўтказиладиган ҳовлига жуда кенг жой тайёрланди, гиламлар тўшалиб ўриндиқлар ўрнатилди.

Биз учун ажратилган махсус жой — юқори супага чиқиб, стулга хон Муҳаммад Раҳимхон II, Матмурод ва мен жойлашдик. Бизнинг олдимиздаги тўсиқ ёнида яна 20 тача занжирга боғланган қўчқорлар жанг қилишга шай бўлиб турар эди. Улар катта устунга боғланган бўлишига қарамай, оёқлари билан ерни кавлаб, занжирни узиб бир-бирига ташланаман деб туришибди. Кўп ўтмай сабрсизлик билан кутилган қўчқорлар жанги бошланди, томоша ниҳоятда завқли ва таассуротли ўтди..."

Ҳа, қўчқор уриштириш мана шундай қизиқарли миллий ўйин, кўнгилхуш томоша бўлган. Табиатан уришқоқ қўчқорлар жангини томоша қилиш кишига завқ-шавқ бағишлаган.

Ўзбекистон «Адолат» СДП Сиёсий Кенгашининг ижтимоий-сиёсий газетаси

Таҳрир ҳайъати
Дилором ТОШМУҲАМЕДОВА, Иқбол МИРЗО, Турсунали ҚЎЗИЕВ, Турғунпўлат ДАМИНОВ, Равшан ҲАЙДАРОВ, Мамазоир ХЎЖАМБЕРДИЕВ, Исмоил САИФНАЗАРОВ, Собир ТУРСУНОВ, Шермат ШАМСИЕВ, Светлана ОРТИҚОВА, Мукаррамхон АЗИМОВА, Жуманиёз АЛИБЕКОВ, Камол АЛЛАЁРОВ (Бош муҳаррир ўринбосари), Талъат МУРАТОВ

Бош муҳаррир
Бахтиёр АБДУСАТТОРОВ

Газета Ўзбекистон Матбуот ва ахборот агентлиги томонидан 016 рақами билан рўйхатга олинган

МАНЗИЛИМИЗ:
700047, Тошкент шаҳри, Матбуотчилар кўчаси, 32-уй.

Телефонлар:
Қабулхона — 133-40-86, 136-53-14
Факс — 133-41-89
Котибият — 136-55-96
Сиёсат ва партия ҳаёти бўлими — 133-41-89
Хатлар бўлими — 136-55-64
Маънавият, адабиёт ва санъат бўлими — 136-54-39
Иқтисодиёт ва саноат бўлими — 136-54-39
Маркетинг ва реклама бўлими — 136-55-96

Навбатчи муҳаррир — Бахтиёр Тошназаров
Навбатчи — Музаффар Абдушукуров
Саҳифаловчи — Латифжон Турсунов

● «Адолат»дан кўчириб босиш фақат таҳририят рухсати билан амалга оширилади.
t — Мазкур белги остида тижорат мақолалари чоп этилади.

«Шарқ» нашриёт-матбаа акциядорлик компанияси босмахонасида чоп этилди.
Корхона манзили: Тошкент шаҳри Буюк Турон кўчаси, 41-уй.

Газета таҳририят компьютер марказида терилди ва саҳифаланди.

Буюртма Г — 900
Ҳажми — 4 босма табоқ.
Офсет усулида босилган
Қоғоз бичими А-2.
Адади — 1270

Нашр индекси — 100

Ҳафтанинг жума кунлари чиқади.

Босишга топшириш вақти — 20.00
Босишга топширилди —